

Opetussuunnitelman tutkintokohtainen osa Käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinto

Kuntayhtymäjohtaja-rehtorin hyväksymä käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinnon opetussuunnitelman tutkintokohtainen osa, joka sisältää arviointitoimikunnan hyväksymän suunnitelman ammatillisten tutkinnon osien arvioinnista sisältäen ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamissuunnitelmat.

Hyväksytty

11.8.2015

Kuntayhtymäjohtaja-rehtori

Sisältö

1. KÄSI- JA TAIDETEOLLISUUSALAN PERUSTUTKINNON OPETUSSUUNNITELMAN MUODOSTUMINEN	3
1.1 TUTKINNON MUODOSTUMINEN PAKOLLISISTA JA VALINNAISISTA TUTKINNON OSISTA	4
1.2. OPINTOJEN ETENEMINEN JA AJOITUS	6
1.3 OPINTOJEN JÄRJESTÄMINEN	7
2. TUOTTEEN SUUNNITTELUN JA VALMISTUKSEN OSAAMISALAN AMMATILLISTEN TUTKINNON OSIEN TOTEUTUS- JA ARVIOINTISUUNNITELMAT	9
2.1. PAKOLLISET TUTKINNON OSAT	9
2.1.1 Asiakaslähtöinen valmistaminen, 15 osp	9
2.1.2 Kulttuurilähtöinen valmistaminen, 15 osp	11
2.2. TUOTTEEN SUUNNITTELUN JA VALMISTUKSEN OSAAMISALAN PAKOLLISET TUTKINNON OSAT	12
2.2.1 Tuotteen suunnittelu, 15 osp	12
2.2.2 Tuotteen valmistaminen, 45 osp	14
2.4. VALINNAISET TUTKINNON OSAT	16
2.4.1 Asiakaspalvelun ja myyntityön toteuttaminen, 15 osp	16
2.4.2 Kulttuurin soveltaminen käsityöhön, 15 osp	18
2.4.3 Ohjaustoiminnan toteuttaminen, 15 osp	19
2.4.4 Palvelun tuotteistaminen, 15 osp	21
2.4.5 Sisustustyön tekeminen, 15 osp	22
2.4.7 Taidekäsityön tekeminen, 15 osp	24
2.4.8 Tilaustyön valmistaminen, 15 osp	25
2.4.9 Tuotekehitysprosessiin osallistuminen, 15 osp	27
2.4.10 Tuotteen valmistaminen käsityönä, 15 osp	28
2.4.18 Paikallisesti tarjottava tutkinnon osa	30
2.4.18.1 Puvustus, 15 osp	30
2.4.18.2 Erityisryhmien ohjaustoiminta, 15 osp	34
2.4.18.3 Myyntituotteen valmistaminen, 15 osp	38
2.4.18.4 Perinnetekstiilin valmistaminen, 15 osp	42
2.4.18.5 Tietokoneavusteinen suunnittelu ja valmistus, 15 osp	45
3 YHTEISET TUTKINNON OSAT, 35 OSP	50
4 VAPAASTI VALITTAVAT TUTKINNON OSAT, 10 OSP	51
4.1 AMMATILLISET TUTKINNON OSAT	51
4.1.1 Käsi- ja taideteollisuusalan syventävät erityistekniikat ja –materiaalit, 5 osp	51
4.1.2 Käsi- ja taideteollisuusalan soveltavat erityistekniikat ja –materiaalit, 5 osp	55
5. ARVIOINTI	60

1. Käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinnon opetussuunnitelman muodostuminen

Käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinnon opetussuunnitelma muodostuu neljästä osasta:

Tutkinnon perusteet, jossa on määrätään tutkintonimikkeet, tutkinnon muodostuminen, tutkintoon sisältyvät tutkinnon osat sekä tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet ja osaamisen arviointi.

Oulun seudun ammattiopiston (OSAO) opetussuunnitelman yhteinen osa, jossa määritellään Oulun seudun ammattiopiston kaikille perustutkinnoille yhteiset periaatteet ja menettelytavat sekä kuvataan Oulun seudun koulutuskuntayhtymän keskeiset arvot. Yhteisessä osassa määritellään myös koulutuksen toteuttaminen yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien ja työelämän kanssa.

Opetussuunnitelman tutkintokohtainen osa (tämä asiakirja), jossa määrätään tutkinnon muodostuminen pakollisista ja valinnaisista tutkinnon osista ja yhteisistä tutkinnon osista. Lisäksi määrätään oppimisympäristöt ja opetusmenetelmät, joiden avulla opiskelija voi saavuttaa tutkinnon ammattitaitovaatimukset ja tavoitteet sekä suunnitelman tutkinnon osien arvioinnista ja arviointimenetelmistä, vapaasti valittavien tutkinnon osien tarjonta sekä tutkinnon osat, niiden ammattitaitovaatimukset ja arvioinnin kohteet siltä osin kuin niitä ei ole tutkinnon perusteissa määritetty. Tutkintokohtaisessa osassa kuvataan koulutuksen järjestäjän tarjoamat opinnot muista tutkinnoista sekä opiskelijan mahdollisuudet työelämlähtöiseen osaamisperusteiseen opiskeluun. Siinä päätetään ammatillisten toteutus- ja arviointisuunnitelmat, jotka sisältävät ammattiosaamisen näytöt ja muun osaamisen arvioinnin.

Yhteiset tutkinnon osat, jossa on esitetty kaikille tutkinnoille yhteiset tutkinnon osat ja niiden tavoitteet, arviointikriteerit sekä toteutus- ja arviointisuunnitelmat.

1.1 Tutkinnon muodostuminen pakollisista ja valinnaisista tutkinnon osista

Oulun seudun ammattiopistossa Käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinnon, 180 osp, Tuotteen suunnittelun ja valmistuksen sekä Ympäristön suunnittelun ja rakentamisen osaamisaloilla tarjotaan seuraavat tutkinnon osat:

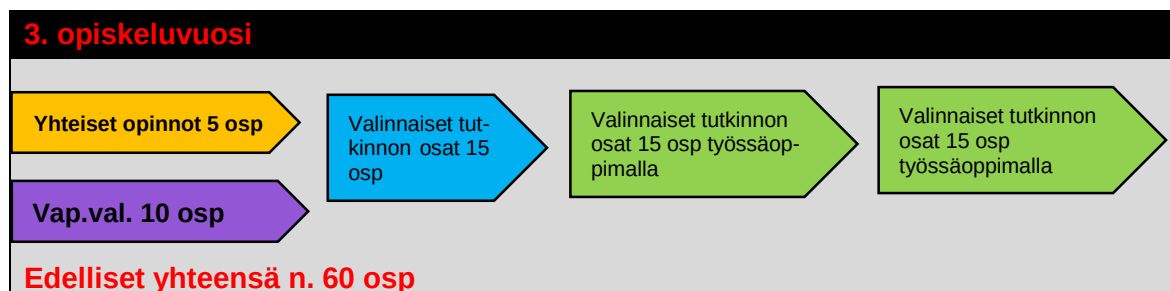
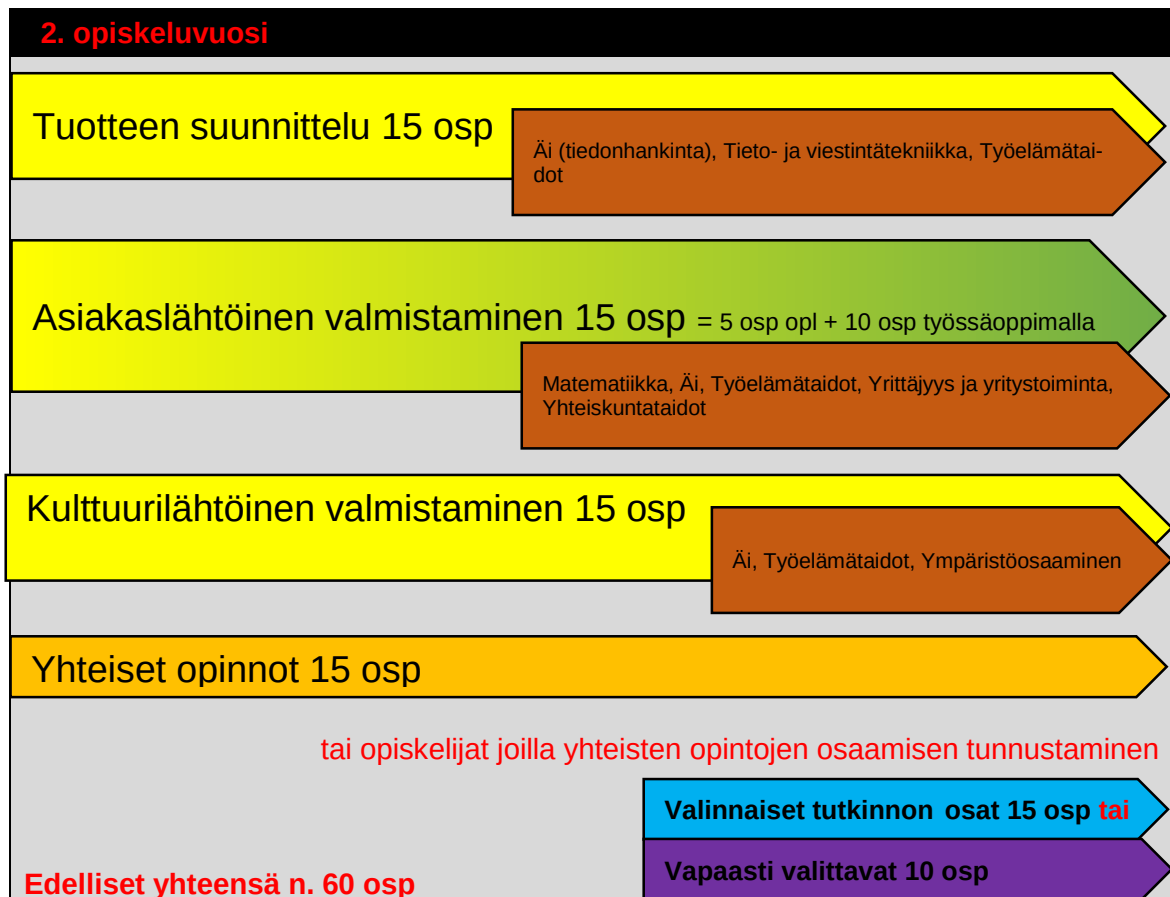
Tutkinnon osiin sisältyy osaamisen hankkimista työssäoppimisen kautta 40 osp ja yrittäjyysosaamisen hankkimista-vähintään 8 osp sekä opinto-ohjausta.

	Tuotteen suunnittelun ja valmistuksen osaamisala, koru-, puu-, tekstiili- ja vaatetusalan artesaani	Ympäristön suunnittelun ja rakentamisen osaamisala, rakennusrestaurointialan artesaani	
Ammatilliset tutkinnon osat			
Pakolliset tutkinnon osat	2.1.1 Asiakaslähtöinen valmistaminen, 15 osp, 2.1.2 Kulttuurilähtöinen valmistaminen, 15 osp	2. 1.1 Asiakaslähtöinen valmistaminen, 15 osp 2. 1.2 Kulttuurilähtöinen valmistaminen, 15 osp	
	2.2.1 Tuotteen suunnittelu, 15 osp 2.2.2 Tuotteen valmistaminen, 45 osp	2. 3.1 Toteuttamisen suunnittelu, 15 osp 2. 3.2 Palvelun toteuttaminen, 45 osp	
Valinnaiset tutkinnon osat	2.4.1 Asiakaspalvelun ja myyntityön toteuttaminen, 15 osp	2. 4. 2 Kulttuurin soveltaminen käsityöhön, 15 osp	
	2.4.2 Kulttuurin soveltaminen käsityöhön, 15 osp	2. 4. 5 Sisustustyön tekeminen, 15 osp	
	2.4.3 Ohjaustoiminta, 15 osp	2. 4. 7 Taidekäsityön tekeminen, 15 osp	
	2.4.7 Taidekäsityön tekeminen, 15 osp	2. 4. 8 Tilaustyön valmistaminen, 15 osp	
	2.4.8 Tilaustyön valmistaminen, 15 osp	2. 4. 10 Tuotteen valmistaminen käsityönä, 15 osp	
	2.4.9 Tuotekehitysprosessissa toimiminen, 15 osp		
	2.4.10 Tuotteen valmistaminen käsityönä, 15 osp		
	2.4.11 Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp		
	2.4.12 Tutkinnon osat ammatillisista perustutkinnoista, 15 osp		
	2.4.13 Tutkinnon osa ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta, 15 osp		
	2.4.14 Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp		
	2.4.15 Yrityksessä toimiminen, 15 osp		
	2.4.16 Huippuosaajana toimiminen, 15 osp		
	2.4.17 Tutkinnon osa ammattikorkeakouluopinnoista, 15 osp		
	2.4.18 Paikallisesti tarjottava tutkinnon osa, 15 osp		
	2.4.18.1 Puvustus 15 osp		
	2.4.18.2. Erityisryhmien ohjaustoiminta, 15 osp		
	2.4.18.3. Myyntituotteen valmistaminen, 15 osp		
	2.4.18.4. Tietokoneavusteinen suunnittelu ja valmistus, 15 osp		
	2.4.19 Tutkinnon osa vapaasti valittavista tutkinnon osista, 0-15 ops		
Yhteiset tutkinnon osat, 35 osp		Pakolliset	Valinnaiset
	3.1 Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, 11 osp	8 osp	3 osp
	3.1.1 Äidinkieli	5	0-3
	3.1.2 Toinen kotimainen kieli	1	0-3
	3.1.3 Vieraat kielet	2	0-3
	3.2 Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, 9 osp	6 osp	3 osp
	3.2.1 Matematiikka	3	0-3
	3.2.2 Fysiikka ja kemia	2	0-3
	3.2.3 Tieto- ja viestintätekniikka ja sen hyödyntäminen	1	0-3
	3.3 Yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen, 8 osp	5 osp	3 osp
	3.3.1 Yhteiskuntataidot	1	0-3
	3.3.2 Työelämätaidot	1	0-3

	3.3.3 Yrittäjyys ja yritystoiminta	1	0-3
	3.3.4 Työkyvyn ylläpitäminen, liikunta ja terveystieto	2	0-3
	3.4 Sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen, 7 osp		7 osp
	3.4.1 Kulttuurien tuntemus		0-3
	3.4.2 Taide ja kulttuuri		0-3
	3.4.3 Etiikka		0-3
	3.4.4 Psykologia		0-3
	3.4.5 Ympäristöosaaminen		0-3
	3.4.6 Jokin kohdista 3.1.1-3.3.4		0-3
		19 osp	16 osp
4. Vapaasti valittavat tutkinnon osat, 10 osp			
4.1 Ammatillisia tutkinnon osia			
4.2 Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuvia tutkinnon osia			
4.3 Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita tai lukio-opintoja			
4.4 Jatko-opintovalmiuksia tai ammatillista kehittymistä tukevia opintoja			
4.5 Työkokemuksen kautta hankittuun osaamiseen perustuvia yksilöllisiä tutkinnon osia			

1.2. Opintojen eteneminen ja ajoitus

KÄSI- JA TAIDETEOLLISUUSALAN PERUSTUTKINTO,
Tuotteen suunnittelun ja valmistuksen osaamisala, **Artesaani**

OPO

1.3 Opintojen järjestäminen

Tutkinnon suorittaminen osina ja tutkinnon täydentäminen

Koko tutkinnon suorittaminen on tutkintoon johtavassa koulutuksessa ensisijainen tavoite. Tutkinnon suorittamisesta osina ja opintojen tarjonta ja valinta OSAO:n yksiköiden ja muiden koulutuksen järjestäjien sekä työelämän kanssa on kerrottu opetussuunnitelman yhteisessä osassa.

Mahdollisuus suorittaa useampi kuin yksi tutkinto

Ammattiopistossa opiskeleva voi sisällyttää tutkintoonsa lukio-opintoja (Ammattilukio). Oulun seudun ammattiopiston yksiköt tarjoavat lukio-opintoja, joilla voidaan täydentää perustutkintoa ja / tai suorittaa ylioppilastutkinnon yhdessä ammatillisen tutkinnon (= kaksoistutkinto) kanssa taikka suorittaa kolmoistutkinnon (= ammatillinen perustutkinto, ylioppilastutkinto ja lukion oppimäärä).

Tutkinnon osan osaamisjaksosuunnitelma

Pedagogisen toiminnan lähtökohtana on opiskelijan osaamisen hankkiminen ja osaamisen laadunvarmistus.

Jokaisesta tutkinnon osasta laaditaan osaamisjaksosuunnitelma, jossa määritetään mm. keskeiset sisällöt, toteutustavat/opiskelu- ja ohjausmenetelmät, oppimateriaali ja arviointi. Oppimisen ja opetuksen suunnittelussa tulee ottaa opettamisen ja arvioinnin lähtökohdaksi ja päämääräksi oppijan osaaminen ja sen saavuttamisen tukeminen.

Oppimisen ja opetuksen suunnittelussa otetaan huomioon opiskelijoilla oleva osaaminen. Yksittäisen opiskelijan henkilökohtainen opiskelupolku kuvataan hänen HOPS:aan.

Joustavat opintopolut

Opiskelijoille tehdään osaamiskartoitus opintojen alussa ja aiemmin opitun osaamisen tunnustamisen jälkeen laaditaan kullekin opiskelijalle yksilölliset opintopolut.

Yhteiset opinnot integroidaan mahdollisimman laajasti ammatillisiin opintoihin. Yhteisopettajuus ammattiopettajien ja yhteisten opintojen opettajien kesken mahdollistetaan tarpeellisessa laajuudessa.

Työelämäläheisyys

Tutkinnon osien toteuttamissuunnitelmat suunnitellaan yhdessä työelämätiimin työelämäedustajien kanssa työelämän toimintakokonaisuuksien mukaisesti.

Työssäoppiminen ja ammattiosaamisen näytöt toteutetaan aidoissa työelämätilanteissa ja työpaikoissa mahdollisimman kattavasti. Työssäoppiminen yrittäjänä ja yritystoiminnan kokeilu mahdollistetaan Osuuskunta- ja NY-toiminnalla.

Opetuksessa kokeillaan tiimioppimisen menetelmää ja tehdään asiakastöitä ja projekteja paikallisten sekä alueellisten yritysten kanssa.

Työssäoppiminen ja ammattiosaamisen näytöt

Kaikkiin tutkintoihin sisältyy osaamisen hankkimista työssäoppimisen kautta vähintään 40 osp. Ammattiosaamisen näytöt järjestetään ensisijaisesti työpaikoilla työssäoppimisen yhteydessä tutkinnon osan toteutus- ja arviointisuunnitelman mukaisesti. Työssäoppimisen voi suorittaa myös ulkomailla.

Työssäoppiminen on osa ammatillista koulutusta. Se on koulutuksen järjestämismuoto, jossa

osa tutkinnon tavoitteista opitaan työpaikalla työtä tehden. Työssäoppiminen on aidossa työympäristössä tapahtuvaa tavoitteellista, ohjattua ja arvioitua opiskelua. Työssäoppimisjaksojen tulee olla ammatinhallinnan kannalta riittävän pitkiä ja monipuolisia. Vain poikkeustapauksessa opiskelija voi suorittaa työssäoppimisen oppilaitoksen harjoitusyrityksessä tai vastaavin järjestelyin.

Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Tutkinnon osiin liittyvä aikaisempi osaaminen voidaan tunnistaa tutkinnon osan opettajan/-ien ja/tai työpaikkaohjaajan kanssa käydyssä arviointikeskustelussa. Osaamisen tunnustamisen perusteena ovat mm. päättö- ja tutkintotodistukset, opintokortit sekä kurssi- ja työtodistukset. Osaamisen tunnistamisen arviointiin voidaan käyttää myös oppimistehtäviä tai näyttöjä. Osaamisen tunnustaminen kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan (HOPS).

Opinto-ohjaus

Opiskelijalla on oikeus saada opinto-ohjausta. Oulun seudun ammattiopiston perustutkintoihin sisältyy luokka- ja ryhmämuotoista opinto-ohjausta. Opinto-ohjausta annetaan jokaiselle opiskelijalle opinto-ohjauksen opintojaksot – suunnitelman mukaisesti sekä sen lisäksi tarpeellinen määrä ohjausta henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti.

Erityisopetus

Oulun seudun ammattiopistossa järjestetään opetus erityisopetuksena silloin, kun opiskelija tarvitsee erityistä tukea opiskeluunsa. Ammatillisen peruskoulutuksen tavoitteena on taata kaikille opiskelijoille sopiva, esteetön ja helposti saavutettava oppimisympäristö.

Opetussuunnitelman yhteisessä osassa kuvataan erityisopetuksen järjestämisen periaatteet, ja erityisopetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa kuvataan toiminnan järjestäminen käytännössä. Suunnitelmaa täydennetään yksikkökohtaisilla erityisopetuksen toteutussuunnitelmilla. (opetussuunnitelman yhteinen osa ja liite)

2. Tuotteen suunnittelun ja valmistuksen osaamisalan ammatillisten tutkinnon osien toteutus- ja arviointisuunnitelmat

Mikäli arviointikriteereistä puuttuu kriteeri T1-tasolta tai T1- ja H2-tasoilta, niin kyseistä arvioinnin kohdetta ei silloin arvioida, mutta jos arviointikriteeri puuttuu tasolta H2- tai K3-arviointi tehdään alemman tason kriteerin mukaan.

2.1. Pakolliset tutkinnon osat

2.1.1 Asiakaslähtöinen valmistaminen, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset, arviointi ja ammattitaidon osoittamistapojen periaatteet on kuvattu käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinnon perusteissa.

Tutkinnon osan toteutus ja arviointisuunnitelma:

TUTKINNON OSA		2.1.1 Asiakaslähtöinen valmistaminen	
Ammattitaitovaatimukset		Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit on kuvattu käsi- ja taideteollisuusalan ammatillisen perustutkinnon tutkinnon perusteissa sivulla 4.	
Tutkinnon osan toteutus		Arviointimenetelmät	Ajoitus
Jaksotus	Toteutustapa		
Asiakaslähtöinen valmistaminen, 15 osp Tutkinnon osa sisältää	Asiakaslähtöiseen valmistamiseen liittyviä tietoja ja taitoja opiskellaan tuotteen valmistuksen, tuotesuunnittelun sekä yrittäjyyden ja yhteisteisten tutkinnon osien muodostamina oppimiskokonaisuuksina.	Arviointimenetelmät ovat: osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen sekä oppimisen ja osaamisen arviointi. Oppimisen arviointi: Opettaja ja mahdollinen työpaikkaohjaaja seuraavat opiskelijan oppimisen edistymistä ja antavat opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan.	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2. tai 3. lukuvuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti

opinto-ohjausta.	Oppiminen toteutuu ohjattuna lähiopiskeluna ja itsenäisesti opiskellen tai työssäoppien. Opitaan: - suunnittelemalla ja toteuttamalla asiakaslähtöinen työprosessi. - suunnittelemalla ja valmistamalla asiakkaalle tuote tai tuotesarja asetettujen ja ammattialan laatutavoitteiden mukaisesti työturvallisuus huomioiden. - harjoittelemalla asiakasneuvotteluja. - sopimalla asiakastapaamiset ja neuvottelemalla asiakkaan kanssa tuotteelle asetettavista vaatimuksista. - esittelemällä ja havainnollistamalla tuotevaihtoehtoja asiakkaalle. - valitsemalla ja käyttämällä asiakastyön toteutukseen-soveltuvia materiaaleja ja työtekniikoita. - laskemalla ammattityöhön liittyviä laskutoimituksia ja laskemalla materiaalikulutuksen ja tekemällä hinta-arvion tuotteesta. - tutustumalla alan sopimuskäytänteisiin ja työskentelemällä tehtyjen sopimusten mukaisesti. - ratkaisemalla ongelmatilanteita sekä kehittämällä ja arvioimalla työskentelyään. -	Opiskelija arvioi työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearvioinnin perusteella. Osaamisen arviointi: Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla asiakaslähtöisen valmistamisen työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä teke-mällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla kuten itsearvioinnin ja arviointikeskustelun avulla. Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja/tai työelämän edustaja. Näytön arvosanasta päättävät opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja arviointikeskustelussa.	oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.
Etenemisen ehdot	Tutkinnon osan arvosanan määräytymisen perusteet:		
	Tutkinnon osan arvosana muodostuu näytön arvosanasta ja tarvittaessa muusta osaamisen arvioinnista. Arvosanasta päättää tutkinnon osaa opettanut opettaja/t.		

2.1.2 Kulttuurilähtöinen valmistaminen, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset, arviointi ja ammattitaidon osoittamistapojen periaatteet on kuvattu käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinnon tutkinnon perusteissa.

Tutkinnon osan toteutus ja arviointisuunnitelma:

TUTKINNON OSA		2.1.2 Kulttuurilähtöinen valmistaminen	
Ammattitaitovaatimukset		Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit on kuvattu käsi- ja taideteollisuusalan ammatillisen perustutkinnon tutkinnon perusteissa sivulla 7.	
Tutkinnon osan toteutus		Arviointimenetelmät	Ajoitus
Jaksotus	Toteutustapa		
Kulttuurilähtöinen valmistaminen, 15 osp	Kulttuurilähtöiseen valmistamiseen liittyviä tietoja ja taitoja opiskellaan kulttuuri-osaamisen ja valmistamisen sekä yrittäjyyden ja yhteisten opintojen muodostamina oppimiskokonaisuuksina.	Oppimisen arviointi: oppimisen edistymistä seurataan ja opiskelijalle annetaan palautetta suunnittelun ja työskentelyn osalta koko tutkinnon osan ajan. Opiskelija arvioi työskentelyään sekä suunnittelemaansa ja valmistamia tuotteita suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointin perusteella.	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2. ja/tai 3. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaan oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.
Tutkinnon osa sisältää opinto-ohjausta sekä yrittäjyyttä.	Oppiminen toteutuu ohjattuna lähiopiskeluna ja itsenäisesti opiskellen tai työssäoppien. Opitaan: - tutustumalla alan kulttuuritietoon. - tunnistamalla ja ajoittamalla eri aikakausien tuotteita sekä niiden materiaaleja, rakenteita ja tyyliin. - hyödyntämällä kulttuuritietoa tuotteen suunnittelussa. - tutustumalla perinteisiin ja kulttuurilähtöisiin tekniikoihin, työmenetelmiin ja materiaaleihin ja käyttämällä niitä tuotteiden valmistuksessa. - hankkimalla asiantuntijan apua työn suunnitteluun ja/tai valmistukseen.	Osaamisen arviointi: Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukaista osaamista. Näytön arvioinnissa huomioidaan erityisesti: - kulttuurilähtöinen suunnittelu ja valmistus. - itsearviointi - kulttuurilähtöisten työmenetelmien ja -välineiden käyttö - materiaalien käyttö - kestävä kehitys huomioon ottaminen työmenetelmien, -välineiden ja materiaalien valinnassa - kulttuuritiedon hyödyntäminen tuotteen suunnittelussa ja valmistuksessa - oppiminen ja ongelmanratkaisu - ongelmanratkaisu - vuorovaikutus ja yhteistyö - ammattietiikka - terveys, turvallisuus ja toimintakyky	

	- ratkaisemalla työhön ja sen suunnitteluun liittyviä ongelmatilanteita. - toimimalla ja työskentelemällä eri kulttuuritaustaisten henkilöiden kanssa - ilmaisemalla asiansa ja tuoden esille erilaisia näkökantoja - noudattamalla tehtyjä sopimuksia, työaikoja ja aikatauluja. - noudattamalla annettuja työturvallisuusohjeita.	Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja työpaikkaohjaaja tai työelämäedustaja. Näytön arvosanasta päättävät opettaja/t ja työpaikkaohjaaja tai työelämäedustaja yhdessä arviointikeskustelussa.	
Etenemisen ehdot		Tutkinnon osan arvosanan määräytyminen:	
		Tutkinnon osan arvosana muodostuu näytön arvosanasta ja tarvittaessa muusta osaamisen arvioinnista.	
		Tutkinnon osan arvosanasta päättävät arviointikeskustelussa opettaja/t.	

2.2. Tuotteen suunnittelun ja valmistuksen osaamisalan pakolliset tutkinnon osat

2.2.1 Tuotteen suunnittelu, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset, arviointi ja ammattitaidon osoittamistapojen periaatteet on kuvattu käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinnon tutkinnon perusteissa.

Tutkinnon osan toteutus ja arviointisuunnitelma:

TUTKINNON OSA		2. 2.1 Tuotteen suunnittelu	
Ammattitaitovaatimukset sekä arvioinnin kohteet ja kriteerit		Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit on kuvattu käsi- ja taideteollisuusalan ammatillisen perustutkinnon tutkinnon perusteissa sivulla 10.	
Tutkinnon osan toteutus			

Jaksotus	Toteutustapa	Tutkinnon osan arviointi	Ajoitus
Tuotteen suunnittelu, 15 osp Tutkinnon osa sisältää opinto-ohjausta.	Tuotteen suunnitteluun liittyviä tietoja ja taitoja; tuotesuunnittelua, valmistusprosessin suunnittelua sekä suunnittelun dokumentointia opiskellaan oppimiskokonaisuuksina tuotteen valmistusta sisältävien tutkinnon osien sekä yrittäjyyden ja yhteisten tutkinnon osien kanssa. Ohjatun lähiopiskelun lisäksi tutkinnon osa sisältää itsenäistä työskentelyä. Opitaan: - suunnittelemalla tuotteita. - tutustumalla tuotesuunnitteluprosessin vaiheisiin ja suunnittelun menetelmiin. - hankkimalla tietoa suunnitteluprosessiin. - käyttämällä ammattialan tavanmukaisia käsivaraisia ja tietoteknisiä menetelmiä, välineitä ja materiaaleja tuotteiden ideoinnissa ja visualisoinnissa luonnoksina, suunnittelussa sekä suunnitteluprosessin dokumentoinnissa. - valmistamalla ammattialan visuaalisia esityksiä esimerkiksi piirroksia, malleja, kokeiluja, materiaalinäytteitä tai esityskuvia. - käyttämällä suunnitelmien visuaalisessa ilmaisussa ammattialan tavan mukaista väri-, muoto- ja tilasommittelua - käyttämällä suunnitelmia vuorovaikutustilanteissa. - arvioimalla suunnitelmien esteettisiä, materiaalisia ja toteuttamisen ratkaisuja suhteessa tuotteen käyttötarkoitukseen, -ikään ja -ympäristöön, muotoiluun sekä valmistettavuuteen. - huomioimalla tuotteen suunnittelussa käsityötuotteeseen liittyvät esteettiset,	Oppimisen arviointi: Opettaja ja/tai työpaikkaohjaaja seuraa opiskelijan oppimisen edistymistä ja antaa opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija saa oppimisen arviointia myös oppimiskokonaisuuksien valmistuttua palaute- ja arviointikeskusteluna. Oppimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia. Opiskelija arvioi työskentelyään ja valmistamiaan tuotteita suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointin perusteella. Osaamisen arviointi: Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla tuotteen suunnittelun työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä voidaan täydentää palaute- ja arviointikeskustelun avulla. Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja. Näytön arvosanasta päättävät opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja arviointikeskustelussa.	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2. ja/tai 3. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaan oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.

	ekologiset, ergonomiset, ekonomiset ja eettiset tekijät. - ratkaisemalla muotoilutyön ongelmallaneita. - työskentelemällä aikataulun ja sopimusten mukaisesti.		
Etenemisen ehdot		Tutkinnon osan arvosanan määräytyminen:	
		Tutkinnon osan arvosana muodostuu näytön arvosanasta ja mahdollisesti muusta osaamisen arvioinnista. Tutkinnon osan arvosanasta päättävät opettaja/t.	

2.2.2 Tuotteen valmistaminen, 45 osp

Ammattitaitovaatimukset, arviointi ja ammattitaidon osoittamistapojen periaatteet on kuvattu käsi- ja taideteollisuusalan ammatillisen perustutkinnon perusteissa.

Tutkinnon osan toteutus ja arviointisuunnitelma:

TUTKINNON OSA		2.2.2 Tuotteen valmistaminen	
Ammattitaitovaatimukset		Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit on kuvattu käsi- ja taideteollisuusalan ammatillisen perustutkinnon perusteissa sivulla 13.	
Tutkinnon osan toteutus		Tutkinnon osan arviointimenetelmät	Ajoitus
Jaksotus	Toteutustapa		
Tuotteen valmistaminen, 45 osp	Tuotteen valmistamiseen liittyviä tietoja ja taitoja opiskellaan tuotteen valmistuksen, valmistusprosessin suunnittelun ja dokumentoinnin, yhteisten opintojen ja yrittäjyyden muodostamina oppimiskokonaisuuksina.	Oppimisen arviointi: Opettaja ja/tai työpaikkaohjaaja seuraa opiskelijan oppimisen edistymistä ja antaa opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija saa oppimisen arviointia myös oppimiskokonaisuuksien valmistuttua palaute- ja arviointikeskusteluna. Oppimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia.	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 1. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan

Tutkinnon osa sisältää opinto-ohjausta.	Ohjatun lähiopiskelun lisäksi tutkinnon osa sisältää itsenäistä työskentelyä. Opitaan: -valmistamalla ammattialan tavoitteiden mukaisia tuotteita. -suunnittelemalla työtään. -aikatauluttamalla työprosessia. -valmistamalla työohjeita ja –piirustuksia. -valmistamalla tuotteita työohjeiden ja –piirustusten mukaisesti. -valitsemalla ja käyttämällä työhön sopivia työmenetelmiä. -valitsemalla ja käyttämällä työhön sopivia työvälineitä, koneita ja laitteita sekä huoltamalla niitä. -käyttämällä tietotekniikkaa työprosessissa. -hankkimalla ja käyttämällä työhön sopivia materiaaleja. -laskemalla työhön liittyviä laskutoimituksia, esimerkiksi materiaalikulutusta ja hinta-arviota. -arvioimalla tuotteen muotoa ja mittasuhteita. -ratkaisemalla tuotteen valmistusprosessiin liittyviä ongelmatilanteita. -toimimalla vuorovaikutuksessa työyhteisössä. -työskentelemällä aikataulujen ja sopimusten mukaisesti. -harjoittelemalla itsearviointia. -noudattamalla työturvallisuusohjeita ja työskentelemällä työturvallisesti ja ergonomia huomioiden. - käyttämällä vierasta kieltä, toista kotimaista kieltä ja äidinkieltään tuotteen valmistamisen tehtävissä.	Opiskelija arvioi työskentelyään ja valmistamiaan tuotteita suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearvioinnin perusteella. Osaamisen arviointi: Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla tuotteen suunnittelun työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä voidaan täydentää palaute- ja arviointikeskustelun avulla. Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja. Näytön arvosanasta päättävät opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja arviointikeskustelussa.	henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaan oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.
--	--	--	--

Etenemisen ehdot	Tutkinnon osan arvosanan määräytyminen
	Tutkinnon osan arvosana muodostuu näytön arvosanasta ja mahdollisesti muusta osaamisen arvioinnista. Tutkinnon osan arvosanasta päättävät opettaja/t.

2.4. Valinnaiset tutkinnon osat

2. 4. 1 Asiakaspalvelun ja myyntityön toteuttaminen, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset, arviointi ja ammattitaidon osoittamistapojen periaatteet on kuvattu Käsi- ja taideteollisuusalan ammatillisen perustutkinnon perusteissa.

Tutkinnon osan toteutus ja arviointisuunnitelma:

TUTKINNON OSA		2.4.1 Asiakaspalvelun ja myyntityön toteuttaminen	
Ammattitaitovaatimukset		Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit on kuvattu käsi- ja taideteollisuusalan ammatillisen perustutkinnon tutkinnon perusteissa sivulla 22.	
Tutkinnon osan toteutus		Arviointi	Ajoitus
Jaksotus	Toteutustapa		
Asiakaspalvelun ja myyntityön toteuttaminen 15 osp Tutkinnon osa sisältää opinto-ohjausta.	Asiakaspalvelun ja myyntityön toteuttamisen tietoja ja taitoja opiskellaan ammattialan työ- sääoppimispaikassa. Opitaan: - toimimalla ammattialan tuotteiden myynnin asiakaspalvelutilanteissa. - hankkimalla tietoa yrityksen myyntituotteista ja palveluista ja käyttämällä tietoa asiakaspalvelutilanteissa. - selvittämällä asiakkaan tarpeita. - suunnittelemalla myyntitapahtumaa.	Oppimisen arviointi: Työpaikkaohjaaja ja opettaja seuraavat opiskelijan oppimisen edistymistä ja antavat opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija arvioi työskentelyään suhteessa tavoitteisiinsa ja kehittää toimintaansa itsearviointin perusteella. Osaamisen arviointi: Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen.	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2. ja/tai 3. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaan oppilaitoksessa

	- käyttämällä erilaisia myynti- ja markkinointimenetelmiä. - laittamalla tuotteita esille. - huolehtimalla työympäristön toimivuudesta ja siisteydestä. - noudattamalla työaikoja sekä pukeutumalla ja käyttäytymällä yrityksen ja asiakaspalvelutyön vaatimusten mukaisesti. - ottamalla vastaan palveluun tai myyntityöhön liittyvää palautetta ja arvioimalla omaa työskentelyään suhteessa tavoitteisiin.	Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla asiakaspalvelun ja myynnin työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä teke-mällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla kuten itsearvioinnin ja arviointikeskustelun avulla. Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja työelämän edustaja. Näytön arvosanasta päättävät opettaja/t ja työelämän edustaja arviointikeskustelussa.	tai alan työtehtävissä toimimalla.
Etenemisen ehdot		Tutkinnon osan arvosanan määräytyminen:	
		Tutkinnon osan arvosana muodostuu näytön arvosanasta ja tarvittaessa muusta osaamisen arvioinnista. Tutkinnon osan arvosanasta päättävät opettaja/t.	

2.4.2 Kulttuurin soveltaminen käsityöhön, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset, arviointi ja ammattitaidon osoittamistapojen periaatteet on kuvattu Käsi- ja taideteollisuusalan ammatillisen perustutkinnon tutkinnon perusteissa.

Tutkinnon osan toteutus ja arviointisuunnitelma:

TUTKINNON OSA		2. 4.2 Kulttuurin soveltaminen käsityöhön	
Ammattitaitovaatimukset sekä arvioinnin kohteet ja kriteerit		Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit on kuvattu käsi- ja taideteollisuusalan ammatillisen perustutkinnon tutkinnon perusteissa sivulla 24.	
Tutkinnon osan toteutus		Tutkinnon osan arviointi	Ajoitus
Jaksotus	Toteutustapa		
Kulttuurin soveltamisen käsityöhön, 15 osp Tutkinnon osa sisältää opinto-ohjausta.	Kulttuurin soveltamiseen liittyviä tietoja ja taitoja; kulttuuriosaamista, kulttuurisen tiedon käyttämistä toteutukseen sekä tuotteen suunnittelua ja valmistusta opiskelaan oppimiskokonaisuuksina yhteisten opintojen kanssa. Ohjatun lähiopiskelun lisäksi tutkinnon osa sisältää itsenäistä työskentelyä. Opitaan: - valmistamalla käsityötuotteita. - käyttämällä kulttuurista tietoa tuotteiden suunnitteluun ja toteutukseen - käyttämällä ammattialan perinteisiä ja nykyisiä työmenetelmiä - valitsemalla toteutukseen työmenetelmät, -välineet ja materiaalit - toimimalla yhteistyössä - noudattamalla kestävän kehityksen toimintatapoja - työskentelemällä voimassa olevien säästösten ja määräyksien mukaan	Oppimisen arviointi: Opettaja ja/tai työpaikkaohjaaja seuraa opiskelijan oppimisen edistymistä ja antaa opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija saa oppimisen arviointia myös oppimiskokonaisuuksien; suunnittelutyön ja sen toteutuksen sekä työskentelyn dokumentoinnin valmistuttua palaute- ja arviointikeskusteluna. Oppimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia. Opiskelija arvioi työskentelyään sekä suunnittelemaansa ja valmistamia tuotteita suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointin perusteella. Osaamisen arviointi: Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla tuotteen suunnittelun ja valmistuksen työtehtävissä kulttuurilähtöisesti. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä voidaan täydentää palaute- ja arviointikeskustelun avulla.	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2. ja/tai 3. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaan oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.

	- toimimalla ammatin arvoperusta huomioiden	Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja. Näytön arvosanasta päättävät opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja arviointikeskustelussa	
Etenemisen ehdot		Tutkinnon osan arvosanan määräytyminen:	
		Tutkinnon osan arvosana muodostuu näytön arvosanasta ja mahdollisesti muusta osaamisen arvioinnista. Tutkinnon osan arvosanasta päättävät opettaja/t.	

2.4.3 Ohjaustoiminnan toteuttaminen, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset, arviointi ja ammattitaidon osoittamistapojen periaatteet on kuvattu Käsi- ja taideteollisuusalan ammatillisen perustutkinnon perusteissa.

Tutkinnon osan toteutus ja arviointisuunnitelma:

TUTKINNON OSA		2. 4. 3 Ohjaustoiminnan toteuttaminen	
Ammattitaitovaatimukset		Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit on kuvattu käsi- ja taideteollisuusalan ammatillisen perustutkinnon tutkinnon perusteissa sivulla 27.	
Tutkinnon osan toteutus		Arviointi	Ajoitus
Jaksotus	Toteutustapa		
Ohjaustoiminnan toteuttaminen 15 osp Tutkinnon osa sisältää opinto-ohjausta.	Ohjaustoiminnan toteuttamisen tietoja ja taitoja opiskellaan ammatillan työsuopimispaikassa. Opitaan: - arvioimalla ohjattavien odotuksia ja valmiuksia	Oppimisen arviointi: Työpaikkaohjaaja ja opettaja seuraavat opiskelijan oppimisen edistymistä ja antavat opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan.. Opiskelija arvioi työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointin perusteella. Osaamisen arviointi:	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2. ja/tai 3. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökohtaisen

	- suunnittelemalla ja laatimalla tavoitteet sekä kokonaissuunnitelman ohjaukselle - ohjaamalla ja neuvomalla ammattityön tekemistä - arvioimalla ohjattavien työskentelyä - laatimalla ohjausta tukevia ja havainnollistamia työ- ja käyttöohjeita - käyttämällä ammattialan keskeisiä sisältöjä ohjaustilanteissa - laskemalla ohjauksesta muodostuvia kustannuksia - vastaanottamalla palautetta toiminnasta - toimimalla vuorovaikutuksessa ja havainnoimalla ohjattavien tarpeita - sopimalla ryhmän pelisäännöistä huomioiden työhyvinvoinnin - arvioimalla ohjaustaan palautteen avulla ja kehittämällä toimintaansa palautteen mukaan	Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toteuttamalla ohjaustoimintaa. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla kuten itsearvioinnin ja arviointikeskustelun avulla. Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja työelämän edustaja. Näytön arvosanasta päättävät opettaja/t ja työelämän edustaja arviointikeskustelussa.	opiskelusuunnitelman mukaan oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.
Etenemisen ehdot	Tutkinnon osan arvosanan määräytyminen:		
	Tutkinnon osan arvosana muodostuu näytön arvosanasta ja mahdollisesti muusta osaamisen arvioinnista. Tutkinnon osan arvosanasta päättävät opettaja/t.		

2.4.4 Palvelun tuotteistaminen, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset, arviointi ja ammattitaidon osoittamistapojen periaatteet on kuvattu käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinnon tutkinnon perusteissa.

Tutkinnon osan toteutus ja arviointisuunnitelma:

TUTKINNON OSA		2.4.4 Palvelun tuotteistaminen	
Ammattitaitovaatimukset sekä arvioinnin kohteet ja kriteerit		Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit on kuvattu käsi- ja taideteollisuusalan ammattillisen perustutkinnon tutkinnon perusteissa sivulla 29.	
Tutkinnon osan toteutus		Tutkinnon osan arviointi	Ajoitus
Jaksotus	Toteutustapa		
Palvelun tuotteistaminen, 15 osp Tutkinnon osa sisältää opinto-ohjausta.	Palvelun tuotteistamiseen liittyviä tietoja ja taitoja; ammatillisen osaamisen tuotteistamista palveluksi opiskellaan oppimiskokonaisuuksina yhteisten opintojen kanssa. Ohjatun lähiopiskelun lisäksi tutkinnon osa sisältää itsenäistä työskentelyä. Opitaan: - tuotteistamalla ammatillisesta osaamisesta palvelu asiakkaan tarpeet huomioiden. - tekemällä ammattialan työtä. - arvioimalla oman ammatillisen osaamisen vahvuuksia - ideoimalla eri palvelun tuotteistamisen toimintamalleja kannattavuutta ajatellen - kehittämällä tuotteistetun palvelun toteutusta kustannustehokkaaksi. - laskemalla tuotteen tai palvelun kokonaiskustannukset - kartoittamalla ammattialan palveluja tarjoavia tekijöitä - markkinoimalla palveluja - ratkaisemalla ongelmatilanteita	Oppimisen arviointi: Opettaja ja/tai työpaikkaohjaaja seuraa opiskelijan oppimisen edistymistä ja antaa opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija saa oppimisen arviointia myös oppimiskokonaisuuksien; suunnittelutyön ja sen toteutuksen sekä työskentelyn dokumentoinnin valmistuttua palaute- ja arviointikeskusteluna. Oppimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia. Opiskelija arvioi työskentelyään sekä suunnittelemaansa ja valmistamia tuotteita suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointin perusteella. Osaamisen arviointi: Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla palvelun tuotteistamisen työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä voidaan täydentää palaute- ja arviointikeskustelun avulla.	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2. ja/tai 3. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaan oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.

	- noudattamalla tuotteistamisessa ammatin alan kestävän kehityksen periaatteita - hankkimalla tietoa sopimusjärjestelmistä, tuotevastuu- ja kuluttajansuojalainsäädännöstä ja immateriaalioikeuksista ja toimimalla annettujen säädösten ja laadittujen sopimusten mukaisesti. - noudattaa työstä annettuja työturvallisuusohjeita	Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja. Näytön arvosanasta päättävät opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja arviointikeskustelussa.	
Etenemisen ehdot		Tutkinnon osan arvosanan määräytyminen:	
		Tutkinnon osan arvosana muodostuu näytön arvosanasta ja mahdollisesti muusta osaamisen arvioinnista. Tutkinnon osan arvosanasta päättävät opettaja/t.	

2.4.5 Sisustustyön tekeminen, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset, arviointi ja ammattitaidon osoittamistapojen periaatteet on kuvattu käsi- ja taideteollisuusalan tutkinnon perusteissa.

Tutkinnon osan toteutus ja arviointisuunnitelma:

TUTKINNON OSA		2. 2. 5 Sisustustyön tekeminen	
Ammattitaitovaatimukset		Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit on kuvattu käsi- ja taideteollisuusalan ammatillisen perustutkinnon tutkinnon perusteissa sivulla 32.	
Tutkinnon osan toteutus		Arviointi	Ajoitus
Jaksotus	Toteutustapa		
Sisustustyö, 15 osp	Sisustustyöhön liittyvät tiedot ja taidot opiskellaan käsi- ja taideteollisuusalan työpaikassa.	Oppimisen arviointi: Opettaja ja mahdollinen työpaikkaohjaaja seuraavat opiskelijan oppimisen edistymistä ja antavat opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2.

Tutkinnon osa sisältää opintojen ohjausta	Opitaan: - hahmottamalla ja dokumentoimalla sisustustyön kohde - toteuttamalla ammattialan sisustustyötä asiakaslähtöisesti - tekemällä yhteistyötä suunnittelijoiden ja eri alojen ammattilaisten kanssa - arvioimalla ajankäyttöä ja noudattamalla aikatauluja - tekemällä sisustustoissa tarvittavia mitoituksia ja laskelmia sekä laatimalla kustannuslaskelmia	tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija arvioi työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearvioinnin perusteella. Osaamisen arviointi: Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla sisustuksen työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä voidaan täydentää palaute- ja arviointikeskustelun avulla. Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja. Näytön arvosanasta päättävät opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja arviointikeskustelussa.	ja/tai 3. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaan oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.
Etenemisen ehdot	Tutkinnon osan arvosanan määräytyminen:		
	Tutkinnon osan arvosana muodostuu näytön arvosanasta ja mahdollisesti muusta osaamisen arvioinnista. Tutkinnon osan arvosanasta päättävät opettaja/t.		

2.4.7 Taidekäsityön tekeminen, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset, arviointi ja ammattitaidon osoittamistapojen periaatteet on kuvattu käsi- ja taideteollisuusalan tutkinnon perusteissa.

Tutkinnon osan toteutus ja arviointisuunnitelma:

TUTKINNON OSA		2. 2. 7 Taidekäsityön tekeminen	
Ammattitaitovaatimukset		Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit on kuvattu käsi- ja taideteollisuusalan ammatillisen perustutkinnon tutkinnon perusteissa sivulla 37.	
Tutkinnon osan toteutus		Tutkinnon osan arviointi	Ajoitus
Jaksotus	Toteutustapa		
Taidekäsi-työn tekeminen 15 osp Tutkinnon osa sisältää opinto-ohjausta.	Taidekäsityön tekemistä suunnittelua ja valmistusta opiskellaan alan työssäoppimispaikassa tai toimimalla taideprojektissa. Lähiopiskelun lisäksi tutkinnon osa sisältää itsenäistä työskentelyä. Opitaan - käyttämällä itselleen sopivaa persoonallista työskentely- ja ilmaisutapaa - suunnittelemalla ja valmistamalla yksilöllisiä taidekäsityötuotteita, pieniä tuotesarjoja tai tilataideteoksia - valitsemalla työhön materiaaleja ja työtekniikoita - laittamalla työnsä tilaan, joka korostaa taiteellista ilmaisua tai esittelemällä työnsä julkisessa tilassa yleisölle - hyödyntämällä näyttelymahdollisuuksia - noudattamalla taiteelliseen toimintaan liittyviä eettisiä periaatteita - noudattamalla esillepanoon liittyviä aikatauluja ja sopimuksia	Oppimisen arviointi: Opettaja ja mahdollinen työpaikkaohjaaja seuraavat opiskelijan oppimisen edistymistä ja antavat opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija arvioi työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearvioinnin perusteella. Osaamisen arviointi: Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tekemällä taidekäsityötä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla kuten itsearvioinnin ja arviointikeskustelun avulla. Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja työelämän edustaja. Näytön arvosanasta päättävät opettaja/t ja työelämän edustaja arviointikeskustelussa.	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2. ja/tai 3. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaan oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.

	- ottamalla vastaan palautetta näytte- lyssä kävijöiltä		
Etenemisen ehdot		Tutkinnon osan arvosanan määräytyminen:	
		Tutkinnon osan arvosana muodostuu näytön arvosanasta ja mahdollisesti muusta osaamisen arvi- oinnista. Tutkinnon osan arvosanasta päättävät opettaja/t.	

2.4.8 Tilaustyön valmistaminen, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset, arviointi ja ammattitaidon osoittamistapojen periaatteet on kuvattu käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinnon tutkinnon perusteissa.

Tutkinnon osan toteutus ja arviointisuunnitelma:

TUTKINNON OSA		2.4.8 Tilaustyön valmistaminen	
Ammattitaitovaatimukset sekä arvioinnin kohteet ja kriteerit		Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit on kuvattu käsi- ja taideteollisuusalan am- matillisen perustutkinnon tutkinnon perusteissa sivulla 40.	
Tutkinnon osan toteutus		Tutkinnon osan arviointi	
Jaksotus	Toteutustapa		Ajoitus
Tilaustyön valmistami- nen, 15 osp Tutkinnon osa sisältää opinto-oh- jausta.	Tilaustyön valmistamiseen liittyviä tietoja ja taitoja; neuvotteluja tilaajan kanssa, tilaus- työn suunnittelua ja valmistusta sekä työskentelyn dokumentointia opiskellaan oppi- miskokonaisuuksina tuotteen valmistusta ja yrittäjyyttä sisältävien tutkinnon osien sekä yhteisten opintojen kanssa. Ohjatun lähiopiskelun lisäksi tutkinnon osa sisältää itsenäistä työskentelyä.	Oppimisen arviointi: Opettaja ja/tai työpaikkaohjaaja seuraa opiskelijan oppimisen edistymistä ja antaa opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija saa oppimisen arvi- ointia myös oppimiskokonaisuuksien; suunnittelutyön ja sen toteutuksen sekä työskentelyn dokumentoinnin valmistuttua palaute- ja arviointikeskusteluna. Oppimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia. Opiskelija arvioi työskentelyään sekä suunnittelemaa ja valmistamia tuot- teita suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointin perusteella.	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2. ja/tai 3. opinto- vuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan hen- kilökohtaisen opiskelusuunni- telman mukaan oppilaitoksessa

	Opitaan: -neuvottelemalla tilaajan kanssa tilaustyön toteuttamisesta -ottamalla vastaan tilauksen ja tekemällä työsuunnitelman -suunnittelemalla ja organisoimalla tilaustyön valmistuksen -hinnoittelemalla tilaustyön ja aikatauluttamalla tilaustyön valmistuksen -valitsemalla työhön sopivat työmenetelmät ja -välineet, laitteet ja koneet sekä valitsemalla käyttötarkoitukseen sopivat materiaalit -valmistamalla viimeistellyn, tilauksen mukaisen työn asiakkaalle -ratkaisemalla työssä syntyviä ongelmia -noudattamalla työaikoja ja sovittuja aikatauluja -toimimalla vuorovaikutteisesti -tunnistamalla työhön liittyvät vaarat ja noudattamalla työturvallisuusohjeita -huomioimalla työskentelyssään ergonomian	Osaamisen arviointi: Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla tuotteen suunnittelun työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä voidaan täydentää palaute- ja arviointikeskustelun avulla. Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja. Näytön arvosanasta päättävät opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja arviointikeskustelussa	tai alan työtehtävissä toimimalla.
Etenemisen ehdot		Tutkinnon osan arvosanan määräytyminen:	
		Tutkinnon osan arvosana muodostuu näytön arvosanasta ja mahdollisesti muusta osaamisen arvioinnista. Tutkinnon osan arvosanasta päättävät opettaja/t.	

2.4.9 Tuotekehitysprosessiin osallistuminen, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset, arviointi ja ammattitaidon osoittamistapojen periaatteet on kuvattu käsi- ja taideteollisuusalan tutkinnon perusteissa.

Tutkinnon osan toteutus ja arviointisuunnitelma:

TUTKINNON OSA		2. 4. 9 Tuotekehitysprosessiin osallistuminen	
Ammattitaitovaatimukset		Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit on kuvattu käsi- ja taideteollisuusalan ammatillisen perustutkinnon tutkinnon perusteissa sivulla 42.	
Tutkinnon osan toteutus		Arviointi	Ajoitus
Jaksotus	Toteutustapa		
Tuotekehitysprosessiin osallistuminen, 15 osp Tutkinnon osa sisältää opinto-ohjausta.	Tuotekehityslähtöistä suunnittelua ja valmistusta opiskellaan alan työssäoppimapaikassa tai toimimalla tuotekehitysohjauksessa. Lähiopiskelun lisäksi tutkinnon osa sisältää itsenäistä työskentelyä. Opitaan - luomalla kontakteja käsi- ja taideteollisuusalan ammattilaisiin tai eri alojen ammattilaisiin. - toimimalla tuotekehitysprosessissa yhteistyössä eri alojen ammattilaisten ja verkostokumppaneiden kanssa. - kehittämällä ja toteuttamalla tuotetta, mallikappaletta tai palvelua yhdessä käsi- ja taideteollisuusalan ja suunnittelun ammattilaisten tai eri alojen ammattilaisten kanssa. - toteuttamalla tuotekehitysprosessiin ammattialan suunnitelmia, malleja ja dokumentteja. - käyttämällä suunnitelmia neuvottelutilanteissa verkostokumppaneiden kanssa. - käyttämällä ammattialan tavanmukaisia suunnittelun ja valmistuksen työmenetel-	Oppimisen arviointi: Opettaja ja mahdollinen työpaikkaohjaaja seuraavat opiskelijan oppimisen edistymistä ja antavat opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija arvioi työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointin perusteella. Osaamisen arviointi: Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla tuotekehitysohjauksessa. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla kuten itsearviointin ja arviointikeskustelun avulla. Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja työelämän edustaja. Näytön arvosanasta päättävät opettaja/t ja työelämän edustaja arviointikeskustelussa	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2. ja/tai 3. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaan oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.

	miä, -välineitä ja materiaaleja ja huomi- oimalla elinkaariajattelu niiden valin- nassa. - ottamalla huomioon muotoilulliset ja es- teettiset seikat tuotteen / mallikappaleen tai palvelun suunnittelussa ja toteutuk- sessa. - ratkaisemalla tuotekehitysprosessin on- gelmatilanteita. - arvioimalla omaa työtä ja työskentelyä. - noudattamalla annettuja ohjeita ja sopi- muksia.		
Etenemisen ehdot		Tutkinnon osan arvosanan määräytyminen:	
		Tutkinnon osan arvosana muodostuu näytön arvosanasta ja mahdollisesti muusta osaamisen arvi- oinnista. Tutkinnon osan arvosanasta päättävät opettaja/t.	

2.4.10 Tuotteen valmistaminen käsityönä, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset, arviointi ja ammattitaidon osoittamistapojen periaatteet on kuvattu käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinnon tutkinnon perusteissa.

Tutkinnon osan toteutus ja arviointisuunnitelma:

TUTKINNON OSA		2.4.10 Tuotteen valmistaminen käsityönä	
Ammattitaitovaatimukset sekä arvioinnin kohteet ja kriteerit		Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit on kuvattu käsi- ja taideteollisuusalan ammatillisen perustutkinnon tutkinnon perusteissa sivulla 45.	
Tutkinnon osan toteutus		Tutkinnon osan arviointi	Ajoitus
Jaksotus	Toteutustapa		
Tuotteen val- mistaminen käsityönä, 15 osp Tutkinnon osa sisältää	Tuotteen valmistamiseen käsityönä liitty- viä tietoja ja taitoja; uniikki- tai piensarja- tuotteen suunnittelua ja/tai valmistusta opiskellaan oppimiskokonaisuuksina tuotteen suunnittelua, valmistusta ja yrit- täjyyttä sisältävien tutkinnon osien sekä yhteisten opintojen kanssa.	Oppimisen arviointi: Opettaja ja/tai työpaikkaohjaaja seuraa opiskelijan oppimisen edistymistä ja an- taa opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija saa oppimisen arvi- ointia myös oppimiskokonaisuuksien; suunnittelutyön ja sen toteutuksen sekä työskentelyn dokumentoinnin valmistuttua palaute- ja arviointikeskusteluna. Op- pimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten ver- taisarviointia.	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2. ja/tai 3. opinto- vuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan hen- kilökohtaisen

opinto-ohjausta.	Ohjatun lähiopiskelun lisäksi tutkinnon osa sisältää itsenäistä työskentelyä. Opitaan: -suunnittelemalla uniikki- tai piensarja-tuotteiden tuoteideoita tai tuotteita -kehittämällä valmistuksessa kädentaitojaan ja työskentelyään -valitsemalla ja käyttämällä toteutukseen soveltuvia työmenetelmiä, -välineitä ja työvaihteita -hankkimalla tietoa valmistusmenetelmistä ja materiaaleista -valitsemalla tuoteideaan tai toteutukseen soveltuvia materiaaleja -valmistamalla viimeistelyjä laadukkaita tuotteita -laskemalla materiaalikustannuksia ja hinnoittelemalla tuotteita -huoltamalla työssä käytetyt työvälineet -ratkaisemalla työssä syntyviä ongelmia -noudattamalla työturvallisuusohjeita ja käyttämällä turvallisista ja ergonomisia työtapoja	Opiskelija arvioi työskentelyään sekä suunnittelemaansa ja valmistamiaan tuotteita suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearvioinnin perusteella. Osaamisen arviointi: Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla tuotteen suunnittelun työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä voidaan täydentää palaute- ja arviointikeskustelun avulla. Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja. Näytön arvosanasta päättävät opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja arviointikeskustelussa.	opiskelusuunnitelman mukaan oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.
Etenemisen ehdot		Tutkinnon osan arvosanan määräytyminen:	
		Tutkinnon osan arvosana muodostuu näytön arvosanasta ja mahdollisesti muusta osaamisen arvioinnista. Tutkinnon osan arvosanasta päättävät opettaja/t.	

2.4.18 Paikallisesti tarjottava tutkinnon osa

2.4.18.1 Puvustus, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- toteuttaa puvustuksen asiakkaan produktion
- käyttää ammattialan osaamista puvustuksen toteuttamisessa
 - tunnistaa pukeutumisen merkityksiä ja tyylejä erilaisissa kulttuureissa
 - käyttää ammattialansa materiaaleja ja tuotteita puvustamisessa
- käyttää työssä esteettisiä tekijöitä
- tehdä yhteistyötä
- noudattaa aikatauluja
- käyttää produktion käsikirjoitusta/ suunnitelmia toteutuksen lähtökohtana

Arviointi

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
1. Työprosessin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Työn suunnittelu	- ideoi ja suunnittelee puvustuksen valmistamista	- ideoi ja suunnittelee puvustuksen valmistamista asiakaslähtöisesti	- ideoi ja suunnittelee puvustuksen valmistamista vastuullisesti ja asiakaslähtöisesti
	- laatii suunnitelmalle aikataulun ja noudattaa sitä	- laatii suunnitelmalle kustannusarvion ja aikataulun sekä noudattaa niitä	- laatii vaihtoehtoisille suunnitelmille kustannusarvioita ja aikatauluja sekä noudattaa valittua

Työn toteutus	- toteuttaa puvustuksen valmistamista	- toteuttaa puvustuksen valmistamista	- toteuttaa puvustuksen valmistamista asiakkaan toiveiden mukaan
Itse arviointi	- arvioi työskentelyään suhteessa tavoitteisiin	- arvioi työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja muuttaa sitä ohjeiden mukaisesti	- arvioi työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja kehittää osaamistaan saamansa palautteen mukaisesti.
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa		
Työmenetelmien ja -välineiden käyttö	- käyttää tuotteen toteuttamiseen soveltuvia ja tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä, -välineitä ja -vaiheita	- käyttää ja valitsee tuotteen toteuttamiseen soveltuvia ja tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä, -välineitä ja työvaiheita	- käyttää ja valitsee tuotteen toteuttamiseen soveltuvia ja tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä, -välineitä ja työvaiheita
	- etsii tuotteen suunnitelmaan sopivia materiaaleja ja tarvikkeita sekä ottaa huomioon tuotteen valmistusmahdollisuudet	- etsii ja vertailee tuotteen suunnitelmaan sopivia vaihtoehtoisia materiaaleja ja tarvikkeita sekä ottaa huomioon tuotteen toteuttamiskelpoiset valmistusmahdollisuudet	- etsii, vertailee ja ideoi tuotteen suunnitelmaan sopivia vaihtoehtoisia materiaaleja ja tarvikkeita sekä ottaa huomioon tuotteen toteuttamiskelpoiset valmistusmahdollisuudet
Materiaalin käyttö	- valitsee puvustamiseen ja käyttötarkoitukseen sopivia materiaaleja ja käyttää niitä taloudellisesti	- valitsee puvustamiseen ja käyttötarkoitukseen sopivia materiaaleja ja käyttää niitä taloudellisesti	- valitsee huollettavuudeltaan ja hinnoitellaan puvustamiseen ja käyttötarkoitukseen, -kohteeseen ja tyyliin sopivia materiaaleja ja käyttää niitä taloudellisesti
	- materiaalien valinnassa ottaa huomioon käyttötilanteen ja sen turvallisuuden	- materiaalien valinnassa ottaa huomioon käyttötilanteen ja sen turvallisuuden	- materiaalien valinnassa ottaa huomioon asiakaslähtöisyyden sekä käyttötilanteen ja sen turvallisuuden
Kestävän kehityksen huomioon ottaminen	- käyttää elinkaariajattelun huomioon ottavia materiaaleja	- käyttää elinkaariajattelun huomioon ottavia materiaaleja	- käyttää elinkaariajattelun huomioon ottavia materiaaleja ja tuo esille uusia ideoita.
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3

	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa		
Pukeutumiseen liittyvän tiedon hankinta	- etsii ja käyttää pukeutumiseen liittyvää nykykulttuurista tietoa ja pukuhistoriaa	- etsii ja käyttää pukeutumiseen liittyvää nykykulttuurista tietoa ja pukuhistoriaa	- etsii ja käyttää pukeutumiseen liittyvää nykykulttuurista tietoa ja pukuhistoriaa sekä soveltaa sitä suunnittelussa ja toteuttamisessa
Estetiikan huomioon ottaminen	- käyttää esteettistä tietoa muodoista, väreistä, suhteista, tasapainoista ja kokonaisuuksista	- käyttää esteettistä tietoa muodoista, väreistä, suhteista, tasapainoista ja kokonaisuuksista	- käyttää esteettistä tietoa muodoista, väreistä, suhteista, tasapainoista ja kokonaisuuksista huomioiden puvustuksen vaatimuksia
Käsikirjoituksen käyttö toteutuksessa	- käyttää käsikirjoituista/ suunnitelmia työn lähtökohtana	- käyttää osin käsikirjoituista/ suunnitelmia työn lähtökohtana	- käyttää käsikirjoituista/ suunnitelmia työn lähtökohtana.
2. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa		
Oppiminen ja ongelman-ratkaisutaidot	- kokeilee erilaisia ratkaisuja	- kokeilee erilaisia ratkaisuja	- kokeilee erilaisia ratkaisuja ja kehittää uusia ideoita
Vuorovaikutus ja yhteistyö	- noudattaa aikatauluja ja toimii työyhteisön jäsenenä ja tekee hänelle annetut tehtävät	- noudattaa aikatauluja ja toimii työyhteisön jäsenenä yhteistyökykyisesti ja tekee vastuullaan olevat tehtävät	- noudattaa aikatauluja ja toimii vastuullisesti, yhteistyökykyisesti ja tasavertaisesti erilaisten ihmisten kanssa ja työyhteisön ja ryhmän jäsenenä.

Tutkinnon osan toteutus ja arviointisuunnitelma:

TUTKINNON OSA		2. 4. 18. 1 Puvustus	
Ammattitaitovaatimukset		Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja -kriteerit on kuvattu Käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinnon tutkinnon perusteissa	
Tutkinnon osan toteutus ja jaksotus		Arviointi	Ajoitus
Jaksotus	Toteutustapa		

Puvustus, vaatetusala, 15 osp Tutkinnonosa sisältää opinto-ohjausta sekä yrittäjyyttä.	Puvustuksen suunnittelun ja/ tai toteutuksen perusteet opiskellaan lähiopiskeluna, luokka, työsalioiskeluna ja/tai tutustumiskäynneillä, yksilö-, pari- ja ryhmätöinä tai/ sekä projektityönä. Lähiopetuksen lisäksi tutkinnonosa sisältää itsenäistä työskentelyä. Tutkinnon osa voidaan suorittaa osallistumalla ajankohtaiseen puvustusprojektiin Opitaan - osallistumalla tuotteen suunnittelu- ja valmistusprosessiin. - tekemällä väri-, muoto- ja tilasomitteluja. - perehtymällä puvustuksen ilmaisullisiin keinoihin ja ymmärtää puvustus osaksi kokonaistulkintaa. - hakemalla vaatetukseen ja ulkonäköön liittyviä kulttuurisidonnaisia asioita ja merkityksiä. - hankkimalla pukeutumisen nykylä- tuurista tietoa ja tarvittaessa historiallista pukutuntemusta ja käyttämällä hankkimaansa tietoa tuotteiden suunnittelussa ja valmistamisessa. - käyttämällä ammattialan dokumentteja vuorovaikutuksessa. - kehittämällä puvustamisessa käytettäviä visuaalisia ilmaisukeinoja ja -taitoja ja muokkaamalla materiaaleja - laajentamalla materiaalien käyttöä ja työmenetelmien soveltamista. - huomioimalla suunnittelussa ja/tai valmistuksessa kohderyhmä.	Oppimisen arviointi: Opettaja ja/tai työpaikkaohjaaja seuraa opiskelijan oppimisen edistymistä ja antaa opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija saa oppimisen arviointia myös oppimiskokonaisuuksien valmistuttua palaute- ja arviointikeskusteluna. Oppimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia. Opiskelija arvioi työskentelyään ja valmistamia tuotteita suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointin perusteella. Osaamisen arviointi: Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukaista osaamista. Näytön arvioinnissa huomioidaan: - suunnittelu ja toteutus - oman työskentelyn itsearviointi - työmenetelmien ja -välineiden käyttö - materiaalin valinta ja käyttö - pukeutumiseen liittyvän tiedon hankinta - estetiikan huomioon ottaminen - käsikirjoituksen käyttö toteutuksessa - oppiminen ja ongelmanratkaisu - vuorovaikutus ja yhteistyö Siltä osin kuin tutkinnonosassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida näytöllä osoittaa, arvioidaan tutkinnonosan loppuvaiheen osaaminen, tehtävän avulla tai keskustelussa, johon osallistuu opiskelija ja opettaja/t. Näytön arviointiin osallistuu opiskelija, työpaikkaohjaaja ja /tai opettaja. Näytön arvosanasta päättää joko työpaikkaohjaaja tai opettaja / opettajat tai molemmat yhdessä.	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2. ja/tai 3. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaan oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.
--	--	--	--

	- valitsemalla käyttötarkoitukseen ja budjettiin sopivia materiaaleja ja käyttämällä niitä taloudellisesti. - toimimalla yhteistyössä tiimin kanssa. - selvittämällä työskentelyn ongelmatilanteita - työskentelemällä tehtyjen sopimusten ja aikataulujen mukaan.		
Etenemisen ehdot		Tutkinnon osan arvosanan määräytymisen perusteet:	
		Tutkinnon osan arvosana muodostuu näytön arvosanasta ja tarvittaessa muusta osaamisen arvioinnista.	
		Arvosanasta päättää opettaja/t.	

2.4.18.2 Erityisryhmien ohjaustoiminta, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- ♦ suunnitella ja laatia ohjaustyölle tavoitteet ryhmän mukaan (esim. kehitysvammaiset, lapset, nuoret, eläkkeellä olevat)
- ♦ tukea, ohjata ja neuvoa harrastajia tavoitteelliseen työskentelyyn ja hyvään laatuun
- ♦ arvioida ohjattavien edistymistä ja antaa palautetta
- ♦ laatia työ- ja käyttöohjeita kohderyhmän ja yksittäiset harrastajat huomioon ottaen
- ♦ vastaanottaa palautetta toiminnastaan
- ♦ kehittää toimintaansa palautteen huomioon ottaen
- ♦ ratkaista ongelmatilanteita

Arviointi

Taulukkoon on koottu arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet osat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
1. Työprosessin	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3

hallinta	Opiskelija		
Ohjauksen suunnittelu	- oman ohjaajan auttamana arvioi ohjattavien odotuksia ja asettaa tavoitteita ohjaukselle	- arvioi ohjattavien odotuksia ja valmiuksia sekä oman ohjaajan kanssa keskustellen asettaa tavoitteet ohjaukselle	- arvioi itsenäisesti ohjattavien odotuksia ja valmiuksia sekä oman ohjaajan mielipiteitä kuunnellen asettaa ohjaukselle tavoitteet
	- oman ohjaajan auttamana laatii ohjaukselle kokonaissuunnitelman	- laatii ohjeiden avulla ohjaustilanteelle kokonaissuunnitelman	- laatii itsenäisesti ohjaukselle tavoitteiden mukaisen kokonaissuunnitelman ja valmistaa oma-aloitteisesti muuta materiaalia ohjauksen tueksi
Ohjaus ja neuvonta	- selviytyy ohjaustilanteesta oman ohjaajan tukemana ja käyttää ammattikieltä	- selviytyy ohjaustilanteesta ja ammattikieltä käyttäen opastaa ja neuvoo tarpeen mukaan yksilöä ja koko ryhmää	- selviytyy ohjaustilanteesta itsenäisesti ammattikieltä käyttäen, ohjaa ryhmää ja yksilöitä tarpeen mukaan sekä hyödyntää laatimiaan ohjeita
Palautteen vastaanotto ja arviointi	- arvioi ohjaustaan ja vastaanottaa palautetta ohjauksesta	- arvioi ohjaustaan ja vastaanottaa palautetta ohjaustilanteesta sekä muuttaa toimintatapoja tarvittaessa	- arvioi ohjaustaan ja vastaanottaa palautetta ohjaustilanteesta, muuttaa toimintatapoja tarvittaessa sekä kehittää ohjausprosessia
2.Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Ohjausmenetelmien käyttö	- ohjaa yksilöä tai koko ryhmää valiten ohjauksen avulla kuhunkin tehtävään ja tilanteeseen sopivan ohjaustavan	- ohjaa yksilöä tai koko ryhmää valiten harkintansa mukaan kulloinkin käytettävän ohjaustavan	- ohjaa yksilöä tai koko ryhmää valiten harkintansa mukaan kulloinkin käytettävän ohjaustavan, kiinnittää huomiota ohjattavien erityistarpeisiin ja mukauttaa toimintaansa niiden mukaan
Materiaalien käyttö	- käyttää ohjaajalta saamaansa ohjausta tukevaa ja havainnollistavaa materiaalia	- valitsee ohjeiden mukaan ohjausta tukevaa ja havainnollistavaa materiaalia ja käyttää sitä itsenäisesti	- valitsee, valmistaa ja käyttää itsenäisesti ohjausta tukevaa ja havainnollistavaa materiaalia
3.Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Ammattialan keskeisen sisällön käyttö ohjaustilanteessa	- käyttää ohjaajan avustamana ammattialan keskeistä sisältöä ohjaustilanteessa	- käyttää ammattialan keskeistä sisältöä ohjaustilanteessa	- käyttää ammattialan sisältöjä sekä niihin kuuluvia erityistaitoja siten, että kohdentaa ohjaajan avustamana ohjauksen ohjattavien oppimisedellytysten mukaan

Dokumentointi	- laatii ohjattuna kirjallisia työohjeita tms. havainnollistavaa materiaalia	- laatii ohjeiden mukaan kirjallisia työohjeita tms. havainnollistavaa materiaalia	- laatii kirjallisia työohjeita tms. havainnollistavaa materiaalia havaitsemansa tarpeen mukaan
2. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1 Opiskelija tai tutkinnon suorittaja	Hyvä H2	Kiitettävä K3
Oppiminen ja ongelman ratkaisu	- havainnoi ohjattavien tarpeita ja ottaa ne huomioon ohjauksessa	- havainnoi ohjattavien tarpeita ja ottaa ne huomioon ohjauksessa ja arvioi ohjaajan avustamana heidän edistymistään	- havainnoi ohjattavien tarpeita ja ottaa ne huomioon ohjauksessa ja arvioi heidän edistymistään
Vuorovaikutus ja yhteistyö	- toimii vuorovaikutuksessa ohjattavien kanssa	- toimii vuorovaikutuksessa ohjattavien kanssa sekä havainnoi ryhmän sosiaalisia suhteita ja ottaa ne huomioon ohjaustilanteessa	- toimii vuorovaikutteisesti ohjattavien kanssa sekä havainnoi ryhmän sosiaalisia suhteita ja ottaa ne huomioon ohjaustilanteessa edistämällä toiminnallaan ryhmän muodostumista
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	- sopii ohjeiden avulla yhteisistä pelisäännöistä ryhmässä	- sopii yhteisistä pelisäännöistä ryhmässä	- sopii yhteisistä pelisäännöistä ryhmässä, ottaa huomioon ryhmän toiveet ja huolehtii ryhmän turvallisuudesta
	- käyttää ohjattuna työhyvinvointia ylläpitäviä toimintatapoja	- käyttää työhyvinvointia ylläpitäviä toimintatapoja	- käyttää ja edistää työhyvinvointia ylläpitäviä toimintatapoja

Tutkinnon osan toteutus ja arviointisuunnitelma:

TUTKINNON OSA		2. 4. 18. 2 Erityisryhmien ohjaustoiminta	
Ammattitaitovaatimukset		Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja -kriteerit on kuvattu tässä asiakirjassa.	
Tutkinnon osan toteutus (ja jaksotus tarvittaessa)		Arviointi	Ajoitus
Jaksotus	Toteutustapa		
Erityisryhmien ohjaustoiminta, 15 osp	Erityisryhmien ohjaustoiminta opiskeluaan työpaikassa.	Oppimisen arviointi: Opettaja ja/tai työpaikkaohjaaja seuraa opiskelijan oppimisen edistymistä ja antaa opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2.

Tutkinnon osa sisältää opintojen ohjausta.	Opitaan: - suunnittelemalla ja laatimalla ohjaukselle tavoitteet ohjattavien odotukset ja mahdollisuudet huomioiden - laatimalla ohjaussuunnitelmia - ohjaamalla ja neuvomalla kankaan-kudonnan ja/tai muun työpaikassa opiskeltavan käsityömenetelmän eri työvaiheita - laatimalla työohjeita ja valmistamalla esimerkkejä eri tekniikoista - arvioimalla ohjattavien työskentelyä ja työtä - arvioimalla omaa toimintaa ja vastaanottamalla palautetta - kehittämällä ohjaustoimintaa palautetta hyödyntäen - ratkaisemalla työssä syntyviä ongelmatilanteita	tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija saa oppimisen arviointia myös oppimiskokonaisuuksien valmistuttua palaute- ja arviointikeskusteluna. Oppimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia. Opiskelija arvioi työskentelyään ja valmistamia tuotteita suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointin perusteella. Osaamisen arviointi: Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukaista osaamista, joka osoitetaan työpaikassa toimimalla tekstiilialan ohjaustehtävissä. Näytön arvioinnissa kiinnitetään huomiota mm.: - ohjauksen suunnittelu - ohjaus- ja neuvontatilanteen hallinta - palautteen vastaanottaminen ja itsearviointi - ohjausmenetelmien ja ohjausta tukevan materiaalin valinta ja käyttö - tekstiilialan keskeisen sisällön käyttö ohjaustilanteessa - havainnollistavan materiaalin laadinta - oppiminen ja ongelmanratkaisutaito - vuorovaikutus ja yhteistyötaito ohjaustilanteessa - terveyttä, turvallisuutta ja toimintakykyä edistävä työskentelytapa Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida näytössä osoittaa, arvioidaan tutkinnon osan loppuvaiheen osaaminen keskustelussa, johon osallistuvat opiskelija, työpaikkaohjaaja ja opettaja Näytön arviointiin osallistuu opiskelija, työpaikkaohjaaja ja /tai opettaja. Näytön arvosanasta päättää joko työpaikkaohjaaja tai opettaja / opettajat tai molemmat yhdessä.	ja/tai 3. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaan oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.
Etenemisen ehdot		Tutkinnon osan arvosanan määräytymisen perusteet:	
		Tutkinnon osan arvosana muodostuu näytön arvosanasta ja tarvittaessa muusta osaamisen arvioinnista. Arvosanasta päättää opettaja/t.	

2.4.18.3 Myyntituotteen valmistaminen, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa:

- tutkia ja luokitella käsi- ja taideteollisuusalan myymälän tekstiilituotteet käytön, materiaalin, tekniikan ja värien suhteen
- selvittää myymälän asiakasryhmät ja eri tekstiilituotteiden menekien haastattelemalla myymälän henkilökuntaa ja tutustumalla myymälän tilastoihin
- kartoittaa, mitä tuotteita myymälästä asiakkaiden kyselyjen perusteella puuttuu
- kohdentaa ideointiaan uusien asiakasryhmien saamiseksi
- suunnitella, valmistaa ja viimeistellä myymälän valikoimaa monipuolistavan, laadukkaan tuotteen tai tuotesarjan
- aikatauluttaa työnsä
- hinnoitella tuotteet ottaen huomioon, että myymälä lisää tuotteen hintaan myynnistä aiheutuvat kustannukset
- noudattaa kestävän kehityksen periaatteita ammattityössä
- noudattaa työturvallisuusohjeita

Arviointi

Taulukkoon on koottu arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
1. Työprosessin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Tuoteidean ja tuotteen suunnittelu	- ideoi ja suunnittelee ohjattuna yksittäisen tai piensarjatuotteen	- suunnittelee ohjeiden mukaan yksittäisen tai piensarjatuotteen ja keskustelee idean ja tuotteen sopivuudesta myymälän henkilökunnan kanssa	- neuvottelee myymälän henkilökunnan kanssa tuoteideastaan ja suunnittelemastaan tuotteesta tai tuotesarjasta ja perustelee esityksensä
Tuotteen valmistaminen	- valmistaa ohjattuna myyntikelpoisen tuotteen ja noudattaa työaikoja	- valmistaa myyntikelpoisen, käsi- ja taideteollisuusalan laatuvaatimukset täyttävän tuotteen, noudattaa työaikoja ja aikatauluja	- valmistaa suunnittelemansa, käsi- ja taideteollisuusalan laatuvaatimusten mukaisen tuotteen, työskentelee suunnitelmallisesti, noudattaa työaikoja ja soppittuja aikatauluja sekä on valmis neuvottelemaan muutoksista

Itsearviointi	- seuraa ja arvioi ohjattuna omaa työskentelyään prosessin eri vaiheissa ja ottaa vastaan palautetta	- seuraa ja arvioi omaa työskentelyään ja työn laatua prosessin eri vaiheissa sekä kehittää työtään palautteen huomioon ottaen	- seuraa ja arvioi omaa työskentelyään ja työn laatua prosessin eri vaiheissa, kehittää kädentaitoaan ja työskentelyään saamansa palautteen pohjalta sekä perustelee valinnat
2.Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1 Opiskelija tai tutkinnon suorittaja	Hyvä H2	Kiitettävä K3
Työmenetelmien ja -välineiden käyttö	- valitsee ohjattuna työhön sopivat työmenetelmät, -välineet, koneet ja laitteet ja käyttää niitä pyytäen tarvittaessa ohjausta	- valitsee työhön sopivat työmenetelmät ja -välineet sekä koneet ja laitteet ja käyttää niitä omatoimisesti	- laatii tekstiiliin sopivat rakenteet, valitsee työmenetelmät ja -välineet, koneet ja laitteet sekä kehittää valmistustaitoaan ja nopeuttaa
Materiaalien valinta	- valitsee ohjattuna työhön sopivat materiaalit ja käyttää niitä taloudellisesti	- valitsee työhön sopivat materiaalit ja käyttää niitä taloudellisesti	- valitsee itsenäisesti ja perustellen työhön sopivat materiaalit sekä käyttää niitä taloudellisesti
3.Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1 Opiskelija tai tutkinnon suorittaja	Hyvä H2	Kiitettävä K3
Tiedon hankinta ja käyttö	- hankkii ohjattuna tietoa tuoteidean tai tuotteen materiaaleista ja valmistusmenetelmistä - käyttää ohjattuna toteutukseen ammattialalle soveltuvaa tietoa	- hankkii tietoa tuoteidean tai tuotteen valmistusmenetelmistä ja materiaaleista - käyttää toteutukseen ammattialalle soveltuvaa tietoa	- hankkii ja vertailee tietoa tuoteidean tai tuotteen valmistusmenetelmistä ja materiaaleista - käyttää ja yhdistelee toteutukseen ammattialalle soveltuvaa tietoa
Kustannuslaskenta	- ratkaisee ohjattuna tuotteen toteutukseen liittyviä laskutoimituksia	- ratkaisee tuotteen toteutukseen liittyviä laskutoimituksia sekä laskee ohjattuna työn osuuden tuotteen hintaan	- ratkaisee tuotteen toteutukseen liittyvät laskutoimitukset ja tekee ohjeiden avulla vaihtoehtoisia kustannuslaskelmia
Estetiikan huomioon ottaminen	- ohjattuna suunnittelee, valmistaa ja viimeistelee tuotteen luovutuskuntoon	- suunnittelee ja valmistaa tuotteen ohjeiden avulla ja arvioi sen värejä, mittasuhteita ja valmistustapaa sekä viimeistelee tuotteen myyntikuntoon	- suunnittelee ja valmistaa tuotteen arvioiden sen värejä, muotoa, mittasuhteita ja valmistustapaa sekä viimeistelee tuotteen myyntikuntoon

2. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	- ohjattuna kartoittaa myymälän tuotevalikoimaa ja hankkii tietoa asiakkaiden toiveista	- kartoittaa ja hankkii ohjeiden mukaan tietoa myymälän tuotevalikoimasta ja asiakkaiden toiveista	- kartoittaa ja hakee itsenäisesti tietoa myymälän tuotevalikoimasta ja asiakkaiden toiveista
	- ratkaisee ohjattuna työssä syntyneitä ongelmatilanteita	- ratkaisee työssä syntyneitä ongelmatilanteita	- ratkaisee työssä syntyneitä ongelmatilanteita, perustelee valintansa ja tekee päätöksiä
Vuorovaikutus ja yhteistyö	- toimii yhteistyössä, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta	- toimii tilanteen vaatimalla tavalla ja tekee yhteistyötä	- toimii yhteistyössä ja vuorovaikutustilanteissa aloitteellisesti ja vastuullisesti
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	- työskentelee pääsääntöisesti ergonomisesti oikein ja noudattaa työturvallisuusohjeita	- työskentelee ergonomisesti oikein ja noudattaa työturvallisuusohjeita	- työskentelee ergonomisesti oikein, noudattaa työturvallisuusohjeita ja ottaa huomioon työyhteisön jäsenet

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa toimimalla ammattialan valmistuksen tehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytössä osoitetaan

- ♦ työprosessin hallinta
- ♦ työmenetelmien ja -välineiden ja materiaalien hallinta
- ♦ työn perustana oleva tiedon hallinta
- ♦ elinikäisen oppimisen avaintaidot

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden menetelmien avulla.

Tutkinnon osan toteutus ja arviointisuunnitelma:

TUTKINNON OSA		2. 4. 18. 3 Myyntituotteen valmistaminen	
Ammattitaitovaatimukset		Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja -kriteerit on kuvattu tässä asiakirjassa.	
Tutkinnon osan toteutus		Arviointi	Ajoitus
Jaksotus	Toteutustapa		
Myyntituotteen valmistaminen 15 osp Tutkinnon osa sisältää opintojen ohjausta.	Myyntituotteen valmistaminen opiskeluaan käsi- ja taideteollisuusalan työpajassa tai oppilaitoksessa.. Opitaan: - tutkimalla ja kartoittamalla käsi- ja taideteollisuusalan myymälän asiakasryhmät ja tekstiilituotteet - neuvottelemalla myymälänhoitajan kanssa tuotevalikoiman laajentamisesta ja uusista asiakasryhmistä - suunnittelemalla ja valmistamalla tuoteryhmän tai tuotteita tavoitteena saada uusia asiakasryhmiä - noudattamalla kestävän kehityksen periaatetta materiaalien valinnassa ja työn laadussa - laatimalla työskentelylle aikataulu ja noudattamalla sitä - ratkaisemalla työssä ilmeneviä ongelmia ja toimimalla vuorovaikutteisesti myymälän henkilökunnan ja asiakkaiden kanssa - noudattamalla työturvallisuusohjeita ja työskentelemällä ergonomisesti oikein	Oppimisen arviointi: Opettaja ja/tai työpaikkaohjaaja seuraa opiskelijan oppimisen edistymistä ja antaa opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija saa oppimisen arviointia myös oppimiskokonaisuuksien valmistuttua palaute- ja arviointikeskusteluna. Oppimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia. Opiskelija arvioi työskentelyään ja valmistamiaan tuotteita suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointin perusteella. Osaamisen arviointi: Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukaista osaamista, joka osoitetaan työpaikassa toimimalla tekstiilialan myyntituotteen suunnittelu ja valmistustehtävissä Näytön arvioinnissa kiinnitetään huomiota mm.: - tekstiilin suunnittelu ja valmistaminen - materiaalien tarkoituksenmukainen valinta ja taloudellinen käyttö - työmenetelmien ja -välineiden käyttö - tuotteen hinnoittelu - aikataulun noudattaminen - oppiminen ja ongelmanratkaisutaito - vuorovaikutus ja yhteistyö - itsearviointi Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida näytössä osoittaa, arvioidaan tutkinnon osan loppuvaiheen osaaminen keskustelussa, johon osallistuvat opiskelija, työpaikkaohjaaja ja opettaja	Tutkinnon osa toteutetaan 1., 2. ja / tai 3. lukuvuoden aikana. Näyttö ja arviointi toteutetaan 1., 2. ja / tai 3. lukuvuoden aikana.

		Näytön arviointiin osallistuu opiskelija, työpaikkaohjaaja ja /tai opettaja. Näytön arvosanasta päättää joko työpaikkaohjaaja tai opettaja / opettajat tai molemmat yhdessä.	
Etenemisen ehdot		Tutkinnon osan arvosanan määräytyminen:	
		Tutkinnon osan arvosana muodostuu näytön arvosanasta ja tarvittaessa muusta osaamisen arvioinnista.	
		Arvosanasta päättää opettaja/t.	

2.4.18.4 Perinnetekstiilin valmistaminen, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- ♦ etsiä tietoa tekstiilialan lähdeaineistosta ja soveltaa sitä tuotteen toteutukseen
- ♦ suunnitella ja valmistaa tekstiiliperinteeseen kuuluvan tuotteen
- ♦ valita materiaalit alkuperäisen tuotteen vaatimusten mukaisesti
- ♦ käyttää ja soveltaa perinteisiä työmenetelmiä
- ♦ laatia tekstiilirakenteet ja tehdä työohjeet sekä tallentaa ne työpaikan käyttöön
- ♦ noudattaa kestävän kehityksen toimintatapoja
- ♦ arvioida omaa työtään ja työskentelyään
- ♦ noudattaa työturvallisuusohjeita
- ♦ ottaa huomioon ammatin arvoperustan

Arviointi

Taulukkoon on koottu arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
1. Työprosessin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Tekstiilin suunnittelu ja valmistaminen	- suunnittelee ohjattuna työpaikan tarpeisiin tulevan tekstiilituotteen lähdeaineiston pohjalta	- suunnittelee työpaikan tarpeisiin tulevan tekstiilituotteen lähdeaineiston pohjalta	- suunnittelee itsenäisesti työpaikan tarpeisiin tulevan tekstiilituotteen lähdeaineiston pohjalta

	- valmistaa ohjattuna työpaikan asettamien tavoitteiden mukaisen tuotteen sovittuja aikatauluja noudattaen	- valmistaa työpaikan asettamien tavoitteiden mukaisen tuotteen sovittuja aikatauluja noudattaen	- valmistaa työpaikan asettamien tavoitteiden mukaisen tuotteen ja työskentelee suunnitelmallisesti ja sujuvasti aikatauluja noudattaen
Itsearviointi	- arvioi ohjattuna omaa työskentelyään ja tuotetta suhteessa tavoitteisiin.	- arvioi omaa työskentelyään ja tuotetta suhteessa tavoitteisiin sekä muuttaa toimintaansa palautteen mukaisesti.	- arvioi omaa työskentelyään ja kehittää toimintaansa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon osan suorittaja		
Työmenetelmien ja -välineiden käyttö ja soveltaminen	- käyttää ohjattuna tekstiilialan perinteisiä työmenetelmiä ja -välineitä	- käyttää tekstiilialan perinteisiä työmenetelmiä ja -välineitä	- valitsee työhönsä sopivimmat työmenetelmät ja -välineet ja käyttää niitä sujuvasti
Materiaalien valinta ja käyttö	- valitsee ohjattuna perinteisiä tuotteeseen sopivia materiaaleja ja käyttää niitä ohjattuna taloudellisesti	- valitsee perinteisiä tuotteeseen sopivia materiaaleja ja käyttää niitä taloudellisesti	- etsii ja valitsee perinteisiä tuotteeseen sopivia materiaaleja ja käyttää niitä taloudellisesti
Kestävän kehityksen huomioon ottaminen	- käyttää ohjattuna tekstiilialalla vaadittavia kestävän kehityksen huomioon ottavia työ- ja toimintatapoja sekä materiaaleja.	- käyttää tekstiilialalla vaadittavia kestävän kehityksen huomioon ottavia työ- ja toimintatapoja sekä materiaaleja.	- käyttää omatoimisesti tekstiilialalla vaadittavia kestävän kehityksen työ- ja toimintatapoja sekä materiaaleja.
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon osan suorittaja		
Tiedon hankinta ja käyttö	- hankkii ohjattuna tietoa lähdeaineistosta	- hankkii tietoa eri lähteitä käyttäen	- etsii ja hankkii itsenäisesti tietoa eri lähteitä käyttäen
	- käyttää tekstiilien perinnetietoa ohjattuna tuotteen toteutukseen.	- käyttää tekstiilien perinnetietoa tuotteen toteutukseen.	- käyttää sekä soveltaa tekstiilien perinnetietoa tuotteen toteutukseen.
2. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon osan suorittaja		
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	- ratkaisee ohjattuna työtehtävissä syntyneitä ongelmatilanteita	- ratkaisee työtehtävissä syntyneitä ongelmatilanteita ja tekee valintoja palautteen mukaisesti	- ratkaisee työtehtävissä syntyneitä ongelmatilanteita sekä tekee itsenäisesti valintoja ja päätöksiä

Vuorovaikutus ja yhteistyö	- tekee vastuullaan olevat tehtävät osittain ohjattuna ja toimii yhteistyössä työpaikan jäsenten kanssa	- tekee vastuullaan olevat tehtävät ja toimii yhteistyössä työpaikan jäsenten kanssa	- tekee itsenäisesti vastuullaan olevat tehtävät ja toimii yhteistyökykyisesti työpaikan jäsenten kanssa
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	- noudattaa ohjattuna työpaikan työturvallisuusohjeita ja huolehtii työympäristön siisteydestä	- noudattaa työpaikan työturvallisuusohjeita ja huolehtii työympäristön siisteydestä	- noudattaa työpaikan työturvallisuusohjeita ja huolehtii omatoimisesti työympäristön siisteydestä
Ammattietiikka	- toimii ohjattuna ammatin arvoperustan mukaisesti.	- toimii ammatin arvoperustan mukaisesti.	- sitoutuu työhönsä ammatin arvoperustan mukaisesti.

Tutkinnon osan toteutus ja arviointisuunnitelma:

TUTKINNON OSA		2. 4. 18. 4 Perinnetekstiilin valmistaminen	
Ammattitaitovaatimukset		Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja -kriteerit on kuvattu tässä asiakirjassa.	
Tutkinnon osan toteutus		Arviointi	Ajoitus
Jaksotus	Toteutustapa		
Perinnetekstiilin valmistaminen, 15 osp Tutkinnon osaan sisältyy opintojen ohjausta	Perinnetekstiilin valmistamiseen liittyvät tiedot ja taidot opiskellaan käsi- ja taide-teollisuusalan työpaikassa. Opitaan: - valmistamalla perinnetekstiilejä. - etsimällä lähdeaineistoista tietoa perinnetekstiilien historiasta, valmistustavoista, rakenteista ja materiaaleista. - käyttämällä perinteisiä työmenetelmiä ja -välineitä. - valitsemalla materiaalit käyttötarkoituksen mukaan. - laatimalla kankaiden sidosrakenteet ja työohjeet toteutukseen ja tallentamalla niitä - noudattamalla kestävän kehityksen toimintatapoja.	Oppimisen arviointi: Opettaja ja/tai työpaikkaohjaaja seuraa opiskelijan oppimisen edistymistä ja antaa opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija saa oppimisen arviointia myös oppimiskokonaisuuksien valmistuttua palaute- ja arviointikeskusteluna. Oppimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia. Opiskelija arvioi työskentelyään ja valmistamia tuotteita suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointin perusteella. Osaamisen arviointi: Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukaista osaamista, joka osoitetaan tekstiilin valmistamisena työpaikassa. Näytön arvioinnissa kiinnitetään huomiota mm.: - tekstiilin valmistaminen - tiedon hankinta ja käyttö - työmenetelmien ja -välineiden valinta ja käyttö - materiaalien valinta ja taloudellinen käyttö - itsearviointi	Tutkinnon osa toteutetaan 1., 2. ja / tai 3. lukuvuoden aikana. Näyttö ja arviointi toteutetaan 1., 2. ja / tai 3. lukuvuoden aikana.

	- noudattamalla työskentelyssä työturvallisuusohjeita ja aikatauluja sekä huolehtimalla työympäristön siisteydestä. - arvioimalla omaa työtä ja työskentelyä. - ottamalla huomioon tekstiilialan arvoperustan.	- oppiminen ja ongelmanratkaisutaito - vuorovaikutus ja yhteistyö - terveys, turvallisuus ja toimintakyky - tekstiilialan arvoperustan mukaan toimiminen Muu arviointi: siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida näytössä osoittaa, arvioidaan tutkinnon osan loppuvaiheen osaaminen keskustelussa, johon osallistuvat opiskelija, työpaikkaohjaaja ja opettaja. Näytön arviointiin osallistuu opiskelija, työpaikkaohjaaja ja /tai opettaja. Näytön arvosanasta päättää joko työpaikkaohjaaja tai opettaja / opettajat tai molemmat yhdessä.	
Etenemisen ehdot		Tutkinnon osan arvosanan määräytyminen	
		Tutkinnon osan arvosana muodostuu näytön arvosanasta ja tarvittaessa muusta osaamisen arvioinnista.	
		Arvosanasta päättää opettaja/t.	

2.4.18. 5 Tietokoneavusteinen suunnittelu ja valmistus, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- suunnitella ja valmistaa alan tuotesarjan valitulle kohderyhmälle / asiakkaalle
- hankkia tietoa kohderyhmän / asiakkaan tarpeista ja erityispiirteistä
- hyödyntää 3D-mallinnusohjelmia tuotteen suunnittelussa
- laskea tuotteen valmistuskustannuksia ja tehdä hinnoittelulaskelmia
- hyödyntää CNC-jyrsintää tai muita pikavalmistusmenetelmiä tuotteen valmistuksessa
- käyttää sarjatyömenetelmiä tuotteen valmistuksessa
- huomioida tuotteiden muotoilussa ja valmistuksessa työmenetelmien mahdollisuudet ja rajoitteet
- huoltaa käytettäviä työvälineitä, koneita ja laitteita
- organisoida ja aikatauluttaa sarjatyövalmistusta
- neuvotella asiakkaan, tilaajan tai yhteistyökumppanin kanssa tuotteen suunnittelusta, kustannuksista ja valmistuksesta
- työskennellä laadittujen sopimusten mukaisesti.

Arviointi

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
1. Työprosessin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
Sarjatuotteen suunnitteluprosessin toteuttaminen	Opiskelija		
	- toteuttaa tuotesuunnitelmia käyttäen ohjatusti soveltuvaa 3D-mallinnusohjelmaa	- toteuttaa tuotesuunnitelmia ohjeen mukaan, käyttäen soveltuvaa 3D-mallinnusohjelmaa	- toteuttaa tuotesuunnitelmia käyttäen itsenäisesti soveltuvaa 3D - mallinnusohjelmaa
	- hankkii ohjatusti tietoa suunnitteluprosessiin asiakkaan ja / tai kohderyhmän tarpeista	- hankkii tietoa suunnitteluprosessiin asiakkaan ja / tai kohderyhmän tarpeista	- hankkii tarvittavan tiedon suunnitteluprosessiin asiakkaan ja / tai kohderyhmän tarpeista ja erityispiirteistä
	- huomioi ohjatusti tuotteelle asetetut vaatimukset tuotteen suunnittelussa ja työmenetelmien valinnassa	- huomioi ohjeen mukaan tuotteelle asetetut vaatimukset tuotteen suunnittelussa ja työmenetelmien valinnassa	- huomioi itsenäisesti tuotteelle asetetut vaatimukset tuotteen suunnittelussa ja työmenetelmien valinnassa
	- hyödyntää ohjattuna tuotesarjan valmistusprosessissa CNC-jyrsintää tai muita pikavalmistusmenetelmiä	- hyödyntää ohjeen mukaan tuotesarjan valmistusprosessissa CNC-jyrsintää tai muita pikavalmistusmenetelmiä	- hyödyntää itsenäisesti tuotesarjan valmistusprosessissa CNC-jyrsintää tai muita pikavalmistusmenetelmiä
	- käyttää ohjattuna sarjatyömenetelmiä tuotesarjan valmistuksessa	- käyttää sarjatyömenetelmiä tuotesarjan valmistuksessa	- käyttää ja kehittää sarjatyömenetelmiä tuotesarjan valmistuksessa
Sarjatuotteen valmistus	- huomioi ohjatusti valitun työmenetelmän rajoitteet ja mahdollisuudet tuotteen valmistuksessa	- huomioi ohjeen mukaan valitun työmenetelmän rajoitteet ja mahdollisuudet tuotteen valmistuksessa	- huomioi valitun työmenetelmän rajoitteet ja mahdollisuudet tuotteen valmistuksessa

	- arvioi ohjatusti työskentelyään ja tuotteen laatua suhteessa tavoitteisiin	- arvioi työskentelyään ja tuotteen laatua suhteessa tavoitteisiin	- arvioi ja kehittää tuotettaan sekä työskentelyään laatutavoitteiden saavuttamiseksi
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Työmenetelmien ja materiaalien valinta ja käyttö	- valitsee ohjattuna tuoteideaan ja tuotteen käyttötarkoitukseen soveltuvia työmenetelmiä ja materiaaleja sekä käyttää ohjattuna niitä taloudellisesti	- valitsee ohjeen mukaan tuoteideaan ja tuotteen käyttötarkoitukseen soveltuvia työmenetelmiä ja materiaaleja sekä käyttää niitä taloudellisesti	- valitsee tuoteideaan ja tuotteen käyttötarkoitukseen soveltuvia työmenetelmiä ja materiaaleja sekä käyttää niitä taloudellisesti
Työvälineiden huolto	- huoltaa ohjattuna työvälineitä, koneita ja laitteita	- huoltaa työvälineitä, koneita ja laitteita	- huoltaa oma-aloitteisesti työvälineet, koneet ja laitteet
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Ammattialan laskutoimitukset	- laskee ohjattuna tuotteen valmistukseen liittyviä laskutoimituksia	- laskee ohjeen mukaan tuotteen valmistukseen liittyviä laskutoimituksia	- laskee itsenäisesti tuotteen valmistukseen liittyviä laskutoimituksia
Kustannuslaskenta ja hinnoittelu	- laskee ohjattuna kustannus- ja hinnoittelulaskelmia	- laskee kustannus- ja hinnoittelulaskelmia	- tekee vaihtoehtoisia kustannus- ja hinnoittelulaskelmia
Työn organisointi	- organisoii ja aikatauluttaa ohjatusti sarjatyövalmistusta	- organisoii ja aikatauluttaa tarkoituksenmukaisesti sarjatyövalmistusta	- organisoii ja aikatauluttaa tarkoituksenmukaisesti ja joustavasti sarjatyövalmistusta
Sopimusten laadinta	- laatii ohjatusti työn suunnitteluun ja	- laatii työn suunnitteluun ja / tai valmistami-	- laatii työn suunnitteluun ja / tai valmistamiseen liittyviä sopimuksia huomioiden alan

	/ tai valmistamiseen liittyviä sopimuksia	seen liittyviä sopimuksia huomioiden ohjautusti alan sopimuskäytänteen	sopimuskäytänteen
2. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	- käyttää työssään tuttuja ratkaisuja	- ideoi ja tuottaa työssään toimivia ratkaisuja	- ideoi ja tuottaa työssään toimivia ja uusia ratkaisuja
Vuorovaikutus ja yhteistyö	- toimii ohjattuna vuorovaikutustilanteissa	- toimii vuorovaikutustilanteissa rakentavasti	- toimii vuorovaikutustilanteissa rakentavasti ja yhteistyötä edistäen
Ammattietiikka	- noudattaa ohjatusti sovittuja aikatauluja ja laadittuja sopimuksia	- noudattaa sovittuja aikatauluja ja laadittuja sopimuksia - toimii ohjatusti alan ammattietiikan mukaisesti	- toimii alan ammattietiikan mukaisesti
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	- käyttää ohjatusti työssään toimintakykyä ja terveydentilaa ylläpitäviä työtapoja	- käyttää työssään toimintakykyä ja terveydentilaa ylläpitäviä työtapoja	- kehittää omaa ja työympäristönsä turvallisuutta, ergonomiaa ja toimintakykyä

Tutkinnon osan toteutus ja arviointisuunnitelma:

TUTKINNON OSA		2. 4. 18. 5 Tietokoneavusteinen suunnittelu ja valmistus	
Ammattitaitovaatimukset		Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja -kriteerit on kuvattu tässä asiakirjassa.	
Tutkinnon osan toteutus		Arviointi	Ajoitus
Jaksotus	Toteutustapa		

Tietokoneavusteinen suunnittelu ja valmistus, 15 osp Tutkinnon osa sisältää opinto - ohjausta ja yrittäjyyttä.	Alan tuotteiden tietokoneavusteista suunnittelua ja valmistusta opiskellaan tuotesuunnittelun sekä yrittäjyyden muodostamina oppimiskokonaisuuksina. Lähiopiskelun lisäksi tutkinnon osa sisältää itsenäistä työskentelyä. Tutkinnon osaan voi liittyä vierailuja esim. alan näyttelyihin, yrityksiin, tapahtumiin tai messuille. Opitaan: - neuvottelemalla asiakkaan, tilaajan tai yhteistyökumppanin kanssa tuotteelle asetettavista vaatimuksista. - tutustumalla alan sopimuskäytäntöihin ja noudattamalla laadittuja sopimuksia. - huomioimalla alan tuotteiden suunnittelussa asiakkaan, tilaajan tai yhteistyökumppanin tuotteelle asettamat vaatimukset. - hankkimalla tietoa kohderyhmän tarpeista ja erityispiirteistä ja huomioimalla ne tuotteen suunnittelussa. - tutustumalla tietokoneavusteiseen suunnitteluun ja käyttämällä tuotteiden suunnittelussa soveltuvia 3D - mallinnusohjelmia. - tutustumalla tietokoneavusteiseen valmistukseen ja käyttämällä CNC-jyrsintää tai muita pikavalmistusmenetelmiä alan tuotteiden valmistuksessa.	Oppimisen arviointi: Opettaja ja/tai työpaikkaohjaaja seuraa opiskelijan oppimisen edistymistä ja antaa opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija saa oppimisen arviointia myös oppimiskokonaisuuksien valmistuttua palaute- ja arviointikeskusteluna. Oppimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia. Opiskelija arvioi työskentelyään ja valmistamiaan tuotteita suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointin perusteella. Osaamisen arviointi: Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukaista osaamista. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla tietokoneavusteisen suunnittelun ja valmistamisen työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Näytön arvioinnissa kiinnitetään huomiota mm.: - työprosessin hallinta - työmenetelmien, välineiden ja materiaalin hallinta - työn perustana olevan tiedon hallinta, kustannuslaskenta ja hinnoittelu sekä työn organisointi - elinikäisen oppimisen avaintaidoista vuorovaikutus ja yhteistyö sekä ammatitietä. Muu arviointi: - siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida näytöllä osoittaa, arvioidaan tutkinnon osan loppuvaiheen osaamista kirjallisilla, kuvallisilla tai menetelmällisillä tehtävillä tai itsearviointin tai keskustelun avulla. Näytön arviointiin osallistuu opiskelija, työpaikkaohjaaja ja /tai opettaja. Näytön arvosanasta päättää joko työpaikkaohjaaja tai opettaja / opettajat tai molemmat yhdessä.	Tutkinnon osa toteutetaan 2. tai 3. lukuvuoden aikana. Näytön arviointi toteutetaan 3. lukuvuotena opilaitoksessa tai alan työssäoppimispaikassa.
--	---	--	---

	- tutustumalla alan tuotteiden valmistuksen sarjatyömenetelmiin, kuten vahavaluun ja koneellisiin viimeistelymenetelmiin, sekä käyttämällä niitä tuotteiden valmistuksessa. - huomioimalla tuotteiden muotoilussa valmistusmenetelmien mahdollisuudet ja rajoitteet. - laskemalla tuotteen valmistuskustannuksia. - tekemällä hinta-arvion tuotteesta. - ratkaisemalla valmistukseen liittyviä ongelmatilanteita ja kehittämällä työmenetelmiä. - huoltamalla käytettäviä työvälineitä, koneita ja laitteita.		
Etenemisen ehdot		Tutkinnon osan arvosanan määräytyminen:	
		Tutkinnon osan arvosana muodostuu näytön arvosanasta ja tarvittaessa muusta osaamisen arvioinnista.	
		Arvosanasta päättää opettaja/t.	

3 Yhteiset tutkinnon osat, 35 osp

Tutkintoon kuuluvana opiskelija suorittaa 35 osaamispisteen laajuisesti yhteisiä tutkinnon osia. Niistä pakollisia tutkinnon osia on 19 osaamiseen laajuisesti ja valinnaisia tutkinnon osia 16 osaamispisteen laajuisesti. Yhteisten tutkinnon osien arviointi- ja toteutussuunnitelmat sekä niiltä osin kuin perusteissa ei ole, tavoitteet ja arviointikriteerit ovat OSAOn yksiköillä yhteiset ja niistä on tehty erillinen dokumentti.

4 Vapaasti valittavat tutkinnon osat, 10 osp

4.1 Ammatilliset tutkinnon osat

Tuotteen suunnittelun ja valmistuksen osaamisala
Ympäristön suunnittelun ja rakentamisen osaamisala

4.1.1 Käsi- ja taideteollisuusalan syventävät erityistekniikat ja –materiaalit, 5 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- hankkia tietoa käytettävistä erityistekniikoista ja -materiaaleista tai työmenetelmistä
- tehdä materiaali-, rakenne- ja/tai tekniikkakokeiluja ja valita niistä tuotteisiin tai työprosessiin sopivat
- käyttää suunnittelemaansa tuotteeseen ja/tai työprosessiin soveltuvaa erityistekniikkaa ja/tai -materiaalia
- suunnitella ja valmistaa tuotteen tai piensarjan tai toteuttaa työprosessin valitsemallaan erikoistekniikalla ja/tai -materiaalilla

Arviointi

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
1.Työprosessin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Tuotteen tai työprosessin suunnittelu ja työmenetelmien valinta	- suunnittelee ohjattuna tuotteen sekä valitsee työmenetelmät tai valitsee ohjattuna työmenetelmät työprosessiin	- osin ohjatusti suunnittelee tuotteen tai piensarjan ja valitsee työmenetelmät tai osin ohjatusti valitsee työmenetelmät työprosessiin	- suunnittelee tuotteen tai piensarjan ja valitsee työmenetelmät ja kehittää omaa työskentelyään tai valitsee työmenetelmät työprosessiin ja kehittää omaa työskentelyään

Tuotteen valmistus tai työprosessin toteutus	- valmistaa ohjattuna tuotteen / - toteuttaa ohjattuna työprosessin	- valmistaa tuotteen tai piensarjan ja kokeilee eri valmistustapoja / - toteuttaa työprosessin	- valmistaa tuotteen tai piensarjan sekä kehittää valmistustapoja / - toteuttaa työprosessin kehittämällä sitä
Palautteen vastaanotto ja arviointi	- vastaanottaa palautetta - arvioi ohjatusti työskentelyään ja/tai tuotteen laatua suhteessa tavoitteisiin.	- vastaanottaa palautetta ja kehittää tuotteitaan ja/tai työskentelyään - arvioi työskentelyään ja/tai tuotteen laatua suhteessa tavoitteisiin.	- vastaanottaa palautetta ja kehittää tuotteitaan ja/tai työskentelyään sekä perustelee valinnat - arvioi ja kehittää tuotettaan ja/tai työskentelyään itsenäisesti laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Materiaalien ja työtekniikoiden valinta ja käyttö	- valitsee ohjattuna työhön materiaalit ja työtekniikat	- tutustuu erilaisiin materiaaleihin, työtekniikoihin ja osin ohjattuna kokeilee niitä	- tutustuu, kokeilee ja valitsee esteettiseen ilmaisuun ja rakenteellisiin ratkaisuihin sopivat materiaalit ja työtekniikat
	- käyttää ohjattuna tuotteen / työprosessin toteuttamiseen soveltuvia työmenetelmiä ja -välineitä	- käyttää osin ohjattuna tuotteen / työprosessin toteuttamiseen soveltuvia työmenetelmiä ja -välineitä	- käyttää tuotteen / työprosessin toteuttamiseen soveltuvia työmenetelmiä ja -välineitä
	- valitsee ohjattuna tuoteideaan ja tuotteen käyttötarkoitukseen, työprosessiin tai työkohteeseen sopivia materiaaleja ja käyttää ohjattuna niitä taloudellisesti.	- valitsee tuoteideaan ja tuotteen käyttötarkoitukseen, työprosessiin tai työkohteeseen sopivia materiaaleja ja käyttää niitä taloudellisesti.	- valitsee tuoteidean ja tuotteen käyttötarkoitukseen, työprosessiin tai työkohteeseen ja tyyliin sopivia materiaaleja sekä käyttää niitä taloudellisesti.
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3

3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Opiskelija		
Ammatillisen osaamisen käyttö	- käyttää ohjattuna ammatillista osaamistaan	- käyttää ammatillista osaamistaan	- käyttää ammatillista osaamistaan sekä täydentää sitä erikoisosaamisella
Tiedon hankinta ja käyttö	- hankkii ohjattuna tietoa vaihtoehtoisista valmistusmenetelmistä ja materiaaleista tai työmenetelmistä.	- hankkii tietoa vaihtoehtoisista valmistusmenetelmistä ja materiaaleista tai työmenetelmistä sekä käyttää tietoa ohjattuna toteutukseen.	- hankkii tietoa vaihtoehtoisista valmistusmenetelmistä ja materiaaleista tai työmenetelmistä sekä soveltaa tietoa toteutukseen perustellen valintansa.
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	- ratkaisee ohjattuna työssä syntyneitä ongelmatilanteita	- ratkaisee työssä syntyneitä ongelmatilanteita	- ratkaisee työssä syntyneitä ongelmatilanteita sekä perustelee valintansa ja tekee päätöksiä
Vuorovaikutus ja yhteistyö	- toimii työyhteisön jäsenenä	- toimii työyhteisön jäsenenä vastuullisesti	- toimii työyhteisön jäsenenä vastuullisesti ja sen toimintaa kehittäen
Ammattietiikka	- noudattaa ohjattuna työohjeita, aikatauluja ja sopimuksia	- noudattaa osin ohjattuna työohjeita, aikatauluja ja sopimuksia	- noudattaa työohjeita, aikatauluja ja sopimuksia
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	- ottaa ohjatusti huomioon työergonomian	- ottaa ohjeiden mukaisesti huomioon työergonomian	- ottaa oma-aloitteisesti huomioon työergonomian
	- noudattaa työturvallisuusohjeita	- noudattaa työturvallisuusohjeita	- noudattaa työturvallisuusohjeita, kehittää työturvallisuutta

	- huolehtii ohjatusti työympäristön siisteydestä.	- huolehtii ohjeen mukaan työympäristön siisteydestä.	- huolehtii työympäristön siisteydestä oma-aloitteisesti sekä kehittää omia työskentelytapojaan.
--	---	---	--

Tutkinnon osan toteutus ja arviointisuunnitelma:

TUTKINNON OSA		4.1.1 Syventävät erityistekniikat ja materiaalit	
Ammattitaitovaatimukset		Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja arviointi kriteerit on kuvattu tässä asiakirjassa.	
Tutkinnon osan toteutus (ja jaksotus tarvittaessa)		Arviointi	Ajoitus
Jaksotus	Toteutustapa		
Syventävät erikoistekniikat ja materiaalit, 5 osp Tutkinnon osa sisältää opinto-ohjausta.	Tutkinnon osan tietoja ja taitoja opiskelaan tuotesuunnittelun, tuotteen valmistuksen tai työprosessin suunnittelun ja toteutuksen muodostamina oppimiskokonaisuuksina. Oppiminen toteutuu ohjattuna lähiopiskeluna ja itsenäisesti opiskellen tai työssäoppien. Opitaan - tutkimalla eri materiaalin ominaisuuksia ja käyttöä sekä kokeilemalla eri työstötekniikoita/erikoistekniikoita - hankkimalla tietoa materiaaleista ja niiden ominaisuuksista - perehtymällä käytettävään erityistekniikkaan - suunnittelemalla ja toteuttamalla tuotteita/työprosessia valitulla erityistekniikalla ja/tai materiaalilla huomioiden alan	Oppimisen arviointi: Opettaja ja mahdollinen työpaikkaohjaaja seuraavat opiskelijan oppimisen edistymistä ja antavat opiskelijalle palautetta tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija arvioi työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearvioinnin perusteella. Oppimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia. Osaamisen arviointi: Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tässä asiakirjassa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä voidaan täydentää muulla osaamisen arvioinnilla.	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 3. opintovuoden aikana, tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti.

	laatuvaatimukset: esteettisyys, ekologisuus, ekonomisuus, eettisyys ja ergonomisuus - valitsemalla työhön sopivimmat työmenetelmät, työvälineet ja materiaalit - työskentelemällä työturvallisesti ja ergonomisesti vaihtelevissa työtilanteissa - toimimalla vuorovaikutustilanteissa työyhteisön ja ryhmän jäsenenä sekä suunnittelemalla omaa ja/tai työryhmän työtä ja työsuoritusta.	Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja. Näytön arvosanasta päättävät opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja arviointikeskustelussa.	
Etenemisen ehdot		Tutkinnon osan arvosanan määräytymisen perusteet:	
		Tutkinnon osan arvosana muodostuu näytön arvosanasta ja mahdollisesta muusta osaamisen arvioinnista. Arvosanasta päättää tutkinnon osaa opettanut opettaja/t.	

4.1.2 Käsi- ja taideteollisuusalan soveltavat erityistekniikat ja –materiaalit, 5 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- hankkia tietoa käytettävästä erityistekniikasta ja/tai materiaalista
- tehdä materiaali-, rakenne- ja/tai tekniikkakokeiluja ja valita niistä tuotteisiin/työprosessiin sopivimmat
- soveltaa käyttämäänsä erikoistekniikkaa tai -materiaalia tuotteen suunnittelussa ja valmistuksessa tai työprosessissa
- kehittää kädentaitojaan ja työskentelyään
- suunnitella tuotteen ja/tai piensarjan tai työprosessin
- valmistaa käsityötuotteita ja/tai piensarjan tai toteuttaa valitun työprosessin

Arviointi

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
1. Työprosessin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Tuotteen/piensarjan/ tai työprosessin suunnittelu ja työmenetelmien valinta	- ohjattuna suunnittelee tuotteen/piensarjan ja valitsee työmenetelmät tai ohjattuna valitsee työmenetelmät työprosessiin	- osin ohjatusti suunnittelee tuotteen/piensarjan ja valitsee työmenetelmät tai osin ohjatusti valitsee työmenetelmät työprosessiin	- suunnittelee tuotteen/ piensarjan ja valitsee työmenetelmät ja kehittää omaa työskentelyään tai valitsee työmenetelmät työprosessiin ja kehittää omaa työskentelyään
Tuotteen tai piensarjan valmistus tai työprosessin toteutus	- valmistaa ohjattuna tuotteen / - toteuttaa ohjattuna työprosessin	- kokeilee eri valmistustapoja ja valmistaa osin ohjattuna tuotteen tai piensarjan / - kokeilee eri työmenetelmiä ja toteuttaa osin ohjattuna työprosessin	- valmistaa tuotteen tai piensarjan sekä kehittää valmistustapoja / - toteuttaa työprosessin kehittämällä työmenetelmiä
Palautteen vastaanotto ja arviointi	- vastaanottaa palautetta - arvioi ohjatusti työskentelyään ja /tai tuotteen laatua suhteessa tavoitteisiin.	- vastaanottaa palautetta ja kehittää tuotteitaan ja/tai työmenetelmiään - arvioi työskentelyään ja /tai tuotteen laatua suhteessa tavoitteisiin.	- vastaanottaa palautetta ja kehittää tuotteitaan ja/tai työmenetelmiään sekä perustelee valinnat. - arvioi ja kehittää tuotettaan ja /tai työskentelyään itsenäisesti laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Materiaalien ja työtekniikoiden kokeilu	- kokeilee ohjattuna materiaaleja ja/tai työtekniikoita	- valitsee ja kokeilee osin ohjattuna esteettiseen ilmaisuun ja rakenteellisiin ratkaisuihin sopivat materiaalit ja/tai työtekniikat	- kokeilee ja valitsee esteettiseen ilmaisuun ja rakenteellisiin ratkaisuihin sopivia materiaaleja ja/tai työtekniikoita

	- käyttää ohjattuna tuotteen tai työprosessin toteuttamiseen soveltuvia työmenetelmiä ja -välineitä	- käyttää osin ohjattuna tuotteen tai työprosessin toteuttamiseen soveltuvia työmenetelmiä ja -välineitä	- käyttää tuotteen tai työprosessin toteuttamiseen soveltuvia työmenetelmiä ja -välineitä
	- valitsee ohjattuna tuoteideaan, tuotteen käyttötarkoitukseen tai työkohteeseen sopivia materiaaleja ja käyttää ohjattuna niitä taloudellisesti	- valitsee tuoteideaan, tuotteen käyttötarkoitukseen tai työkohteeseen sopivia materiaaleja ja käyttää osin ohjattuna niitä taloudellisesti	- valitsee tuoteideaan, tuotteen käyttötarkoitukseen tai työkohteeseen ja tyyliin sopivia materiaaleja käyttää niitä taloudellisesti
Työmenetelmän soveltava valinta ja käyttö	- käyttää ohjattuna työskentelyyn soveltuvaa työtapaa.	- käyttää osin ohjattuna työskentelyyn soveltuvaa työtapaa ja kehittää työskentelyään.	- käyttää työskentelyyn soveltuvaa työtapaa ja kerää tietoa kehittämiseen työskentelyään ja ilmaisutaapaansa.
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Ammatillisen osaamisen käyttö	- käyttää ohjattuna ammatillista osaamistaan	- käyttää ammatillista osaamistaan	- käyttää ammatillista osaamistaan sekä täydentää sitä erikoisosaamisella
Tiedon hankinta ja käyttö	- hankkii ja käyttää ohjattuna tietoa vaihtoehtoisista valmistusmenetelmistä ja/tai materiaaleista	- hankkii tietoa vaihtoehtoisista valmistusmenetelmistä ja/tai materiaaleista sekä käyttää tietoa ohjattuna toteutukseen	- hankkii tietoa vaihtoehtoisista valmistusmenetelmistä ja/tai materiaaleista sekä soveltaa tietoa toteutukseen perustellen valintansa
Estetiikan hyödyntäminen toteutuksessa	- käyttää ohjattuna tila-, muoto- ja/tai värisommittelua tuotteen suunnittelussa ja valmistuksessa tai työn suunnittelussa ja toteutuksessa.	- käyttää osin ohjattuna tila-, muoto- ja/tai värisommittelua tuotteen suunnittelussa ja valmistuksessa tai työn suunnittelussa ja toteutuksessa.	- käyttää tila-, muoto- ja/tai värisommittelua tuotteen suunnittelussa ja valmistuksessa tai työn suunnittelussa ja toteutuksessa.
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3

	Opiskelija		
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	- ratkaisee ohjattuna työssä syntyneitä ongelmatilanteita	- ratkaisee työssä syntyneitä ongelmatilanteita	- ratkaisee työssä syntyneitä ongelmatilanteita sekä perustelee valintansa ja tekee päätöksiä
Vuorovaikutus ja yhteistyö	- toimii työyhteisön jäsenenä	- toimii työyhteisön jäsenenä vastuullisesti	- toimii työyhteisön vastuullisena jäsenenä sen toimintaa kehittäen
Ammattietiikka	- noudattaa ohjattuna työohjeita, aikatauluja ja sopimuksia	- noudattaa osin ohjattuna työohjeita, aikatauluja ja sopimuksia	- noudattaa työohjeita, aikatauluja ja sopimuksia
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	- ottaa ohjatusti huomioon työergonomian	- ottaa ohjeiden mukaisesti huomioon työergonomian	- ottaa oma-aloitteisesti huomioon työergonomian
	- noudattaa työturvallisuusohjeita	- noudattaa työturvallisuusohjeita	- noudattaa työturvallisuusohjeita, kehittää työturvallisuutta
	- huolehtii ohjatusti työympäristön siisteydestä.	- huolehtii ohjeen mukaan työympäristön siisteydestä.	- huolehtii työympäristön siisteydestä oma-aloitteisesti.

Tutkinnon osan toteutus ja arviointisuunnitelma:

TUTKINNON OSA		4.1.2 Soveltavat erityistekniikat ja -materiaalit, 5 osp	
Ammattitaitovaatimukset		Ammattitaitovaatimukset on kuvattu tässä asiakirjassa	
Tutkinnon osan toteutus (ja jaksotus tarvittaessa)		Tutkinnon osan arviointimenetelmät (ammattiosaamisen näyttö ja muu arviointi)	Ajoitus
Jaksotus (nimi ja laajuus osp)	Toteutustapa (miten opiskelija voi saavuttaa tutkinnon ammattitaitovaatimukset ja tavoitteet)		
Soveltavat erityistekniikat ja -materiaalit 5 osp	Tutkinnon osan tietoja ja taitoja opiskellaan tuotesuunnittelun, tuotteen valmistuksen tai työprosessin suunnittelun ja toteutuksen muodostamina oppimiskokonaisuuksina.	Oppimisen arviointi: Opettaja ja mahdollinen työpaikkaohjaaja seuraavat opiskelijan oppimisen edistymistä ja antavat opiskelijalle palautetta tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan.	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 3.

Tutkinnon osa sisältää opinto-ohjausta.	Oppiminen toteutuu ohjattuna lähiopiskeluna ja itsenäisesti opiskellen tai työssäoppien. Opitaan - toteuttamalla ja suunnittelemalla tuotteita tai työprosesseja ammattialan erikoismateriaaleista ja/tai ammattialan erityistekniikoita hyödyntäen - hankkimalla tietoa materiaaleista ja niiden ominaisuuksista tai hankkimalla tietoa työmenetelmistä - käyttämällä erityistekniikoita ja/tai erikoismateriaaleja - soveltamalla opittua tietoa ja taitoa tuotteen suunnitteluun ja valmistukseen tai työprosessin suunnitteluun ja toteutukseen - suunnittelemalla ja toteuttamalla tuotteita tai työprosesseja-huomioiden alan laatuvaatimukset: esteettisyys, ekologisuus, ekonomisuus, eettisyys ja ergonomisuus - valitsemalla työhön sopivimmat työmenetelmät, työvälineet ja materiaalit - työskentelemällä työturvallisesti ja ergonomisesti vaihtelevissa työtilanteissa - toimimalla vuorovaikutustilanteissa työyhteisön ja ryhmän jäsenenä sekä suunnittelemalla omaa ja/tai työryhmän työtä ja työsuoritusta.	Opiskelija arvioi työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearvioinnin perusteella. Oppimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia. Osaamisen arviointi: Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tässä asiakirjassa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä teke-mällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä voidaan täyden-tää muulla osaamisen arvioinnilla. Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja. Näytön arvosanasta päättävät opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja arviointikeskustelussa.	opintovuoden aikana, tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökoh-taisen opiskelu-suunnitelman mukaisesti.
Etenemisen ehdot	Tutkinnon osan arvosanan määräytymisen perusteet:		
	Tutkinnon osan arvosana muodostuu näytön arvosanasta ja mahdollisesta muusta osaamisen arvioinnista. Arvosanasta päättää tutkinnon osaa opettanut opettaja/t.		

5. Arviointi

Oulun seudun ammattiopisto määrittelee arvioinnin toteuttamisen toimintatavat tässä asiakirjassa ja opetussuunnitelman yhteisessä osassa.

Arviointitoimikunnan 12.5.2015 hyväksymä suunnitelma tutkinnon osien arvioinnista ja tutkintoon sisältyvistä näytöistä

Oppimisen arviointi on opiskelijan tukemista ja ohjaamista ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamisessa. Oppimisen arvioinnilla tarkoitetaan opiskelijan osaamisen kehittymisen seuranta ja arviointia opiskelun aikana sekä opiskelijalle osaamisen kehittymisestä annettavaa palautetta.

Osaamisen arvioinnissa arvioidaan hallitseeko opiskelija tutkinnon perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet. Osaamisen arvioinnissa arvioidaan osaamisen tasoa, josta annetaan arviointiasteikon mukainen arvosana. Opiskelijalla on oikeus uusaa osaamisen osoittaminen tai korottaa arvosanaa.

TUTKINNON OSA	OPPIMISEN ARVIOINTI	OSAAMISEN ARVIOINNIN SUUNNITeltu AJANKOHTA JA SUORITTAMIS-PAIKKA	OSAAMISEN ARVIOINTI
2.1 Pakolliset tutkinnon osat			
2.1.1 Asiakaslähtöinen valmistaminen, 15 osp Opiskelija osaa • suunnitella omaa työtään • valmistaa tuotteen tai palvelun • arvioida ja kehittää omaa toimintaansa • työskennellessään ottaa huomioon asetetut laatutavoitteet • valita materiaalit • laskea materiaalien kulutuksen	Opettaja ja/tai työpaikkaohjaaja seuraa opiskelijan oppimisen edistymistä ja antaa opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija saa oppimisen arviointia myös oppimiskokonaisuuksien; suunnittelutyön ja sen toteutuksen sekä työskentelyn dokumentoinnin valmistuttua palaute- ja arviointikeskusteluna. Oppimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia. Opiskelija arvioi työskentelyään sekä suunnittelemaansa ja valmistamia tuotteita suhteessa	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2. ja/tai 3. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökohallisen opiskelusuunnitelman oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.	Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla asiakaslähtöisen valmistamisen työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

• tehdä hinta-arvion ja tarjouksen • neuvotella asiakkaan kanssa • esitellä toteutusvaihtoehtoja • esitellä valintojen vaikutusta toteutukseen • havainnollistaa tuotetta tai palvelua • sopia asiakastapaamisista • noudattaa työaikoja ja aikatauluja • noudattaa työstä annettuja työturvallisuusohjeita.	tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointin perusteella. Oppimisen arvioinnin seurantakohteet: • oman työn suunnitteleminen • tuotteen tai palvelun valmistaminen • oman toiminnan arvioiminen ja kehittäminen • asetettujen laatutavoitteiden huomioiminen työskentelyssä • materiaalien valitseminen • materiaalien kulutuksen laskeminen, hinta-arvion ja tarjouksen tekeminen • asiakastapaamisista sopiminen • asiakkaan kanssa neuvottelemisen sekä toteutusvaihtoehtojen ja valintojen vaikutusten esittelemisen ja havainnollistaminen asiakkaalle • työaikojen ja aikataulujen sekä työturvallisuusohjeiden noudattaminen • taloudellisesti ja kustannustehokkaasti toimiminen.		Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä voidaan täydentää palaute- ja arviointikeskustelun avulla. Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja. Näytön arvosanasta päättävät opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja arviointikeskustelussa.
2.1.2 Kulttuurilähtöinen valmistaminen, 15 osp Opiskelija osaa • suunnitella ja valmistaa kulttuurilähtöisen tuotteen tai palvelun • valita ja käyttää kulttuurilähtöisiä työmenetelmiä ja -välineitä • hankkia asiantuntijan apua • ratkaista ongelmatilanteita • toimia ja tehdä ammattityötä eri kulttuuritaustaisten kanssa	Opettaja ja/tai työpaikkaohjaaja seuraa opiskelijan oppimisen edistymistä ja antaa opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija saa oppimisen arviointia myös oppimiskokonaisuuksien; suunnittelutyön ja sen toteutuksen sekä työskentelyn dokumentoinnin valmistuttua palaute- ja arviointikeskusteluna. Oppimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia. Opiskelija arvioi työskentelyään sekä suunnittelemaan ja valmistamiaan tuotteita suhteessa	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2. ja/tai 3. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökohdaisen opiskelusuunnitelman oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.	Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla kulttuurilähtöisen valmistamisen työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

• ilmaista asiansa ja tuoda esille erilaisia näkökantoja • noudattaa tehtyjä sopimuksia • noudattaa työaikoja ja aikatauluja • noudattaa työstä annettuja työturvallisuusohjeita.	tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointin perusteella. Oppimisen arvioinnin seurantakohteet: • kulttuurilähtöisen tuotteen tai palvelun suunnitteleminen ja valmistaminen • kulttuurilähtöisten työmenetelmien ja -välineiden valitseminen ja käyttäminen • tehtyjen sopimusten, työaikojen ja aikataulujen noudattaminen • työstä annettujen työturvallisuus-ohjeiden noudattaminen.		Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä voidaan täydentää palaute- ja arviointikeskustelun avulla. Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja. Näytön arvosanasta päättävät opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja arviointikeskustelussa.
--	--	--	---

2.2 Tuotteen suunnittelun ja valmistuksen osaamisalan pakolliset tutkinnon osat

2.2.1 Tuotteen suunnittelu, 15 osp Opiskelija osaa • toteuttaa ammattialan tavanmukaisia suunnitelmia • dokumentoida suunnitteluprosessin • käyttää suunnittelun ja dokumentoinnin työmenetelmiä, -välineitä ja materiaaleja • valita valmistusmenetelmän, materiaalit ja tarvikkeet suunniteltuun tuotteeseen • käyttää suunnitelmia vuorovaikutustilanteissa • ratkaista suunnitelmien ongelmatilanteita • noudattaa aikatauluja ja tehtyjä sopimuksia.	Opettaja ja/tai työpaikkaohjaaja seuraa opiskelijan oppimisen edistymistä ja antaa opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija saa oppimisen arviointia myös oppimiskokonaisuuksien; suunnittelutyön ja sen toteutuksen sekä työskentelyn dokumentoinnin valmistua palaute- ja arviointikeskusteluna. Oppimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia. Opiskelija arvioi työskentelyään sekä suunnittelemaan ja valmistamiaan tuotteita suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointin perusteella. Oppimisen arvioinnin seurantakohteet: • ammattialan tavanmukaisten suunnitelmien toteuttaminen	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2. ja/tai 3. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökohdaisen opiskelusuunnitelman oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.	Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla tuotteen suunnittelun työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä voidaan täydentää palaute- ja arviointikeskustelun avulla.
--	--	---	--

	• suunnitteluprosessin dokumentoiminen • suunnittelun ja dokumentoinnin työmenetelmien, -välineiden ja materiaalien käyttäminen • valmistusmenetelmän, materiaalien ja tarvikkeiden valitseminen suunniteltuun tuotteeseen • suunnitelmien käyttäminen vuorovaikutustilanteissa • suunnitelmien ongelmatilanteiden ratkaiseminen • aikataulujen ja tehtyjen sopimuksien noudattaminen.		Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja. Näytön arvosanasta päättävät opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja arviointikeskustelussa.
2.2.2 Tuotteen valmistaminen, 45 osp Opiskelija osaa • suunnitella omaa työtään • valmistaa tuotteen • valita työhön sopivat työmenetelmät ja työotteet • valmistaa tuotteen käyttäen työohjeita ja -piirustuksia • valita ja hankkia tuotteeseen materiaalit • huoltaa työvälineitä • tehdä laskelmia, työohjeita ja työpiirustuksia valmistamastaan tuotteesta • viimeistellä tuotteen luovutuskuntoon • käyttää turvallisia työmenetelmiä • noudattaa työturvallisuusohjeita.	Opettaja ja/tai työpaikkaohjaaja seuraa opiskelijan oppimisen edistymistä ja antaa opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija saa oppimisen arviointia myös oppimiskokonaisuuksien; suunnittelutyön ja sen toteutuksen sekä työskentelyn dokumentoinnin valmistuttua palaute- ja arviointikeskusteluna. Oppimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia. Opiskelija arvioi työskentelyään sekä suunnittelemaansa ja valmistamia tuotteita suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointin perusteella. Oppimisen arvioinnin seurantakohteet: • oman työn suunnitteleminen • tuotteen valmistaminen • työhön sopivien työmenetelmien ja työotteiden valitseminen • tuotteen valmistaminen käyttäen työohjeita ja -piirustuksia	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 1. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.	Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla tuotteen valmistamisen työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä voidaan täydentää palaute- ja arviointikeskustelun avulla. Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja. Näytön arvosanasta päättävät opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja arviointikeskustelussa.

	• materiaalien valitseminen ja hankkiminen tuotteisiin • työvälineiden huoltaminen • laskelmien, työohjeiden ja työpiirustuksien tekeminen valmistamistaan tuotteista • tuotteiden viimeisteleminen luovutuskuntoon • turvallisien työmenetelmien käyttäminen • työturvallisuusohjeiden noudattaminen • taloudellisesti ja kustannustehokkaasti toimiminen.		
2.4 Valinnaiset tutkinnon osat			
2.4.1 Asiakaspalvelun ja myyntityön toteuttaminen, 15 osp Opiskelija osaa • palvella asiakkaita erilaisissa myyntin asiakaspalvelutilanteissa • selvittää asiakkaan tarpeet ja odotukset • käyttää tietoa myyntituotteista ja palveluista asiakastilanteessa • käyttää ammattialan osaamista asiakastilanteessa • suunnitella myyntitapahtumaa • pitää myyntipaikan viihtyisänä ja houkuttelevana • toimia työyhteisön jäsenenä • noudattaa työaikoja.	Opettaja ja/tai työpaikkaohjaaja seuraa opiskelijan oppimisen edistymistä ja antaa opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija saa oppimisen arviointia myös oppimiskokonaisuuksien; suunnittelutyön ja sen toteutuksen sekä työskentelyn dokumentoinnin valmistuttua palaute- ja arviointikeskusteluna. Oppimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia. Opiskelija arvioi työskentelyään sekä suunnittelemaansa ja valmistamia tuotteita suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointin perusteella. Oppimisen arvioinnin seurantakohteet: • asiakkaiden palveleminen erilaisissa myyntitilanteissa • asiakkaan tarpeiden ja odotuksien selvittäminen • myyntituotteisiin ja palveluihin liittyvän tiedon sekä ammattialan osaamisen käyttäminen asiakaspalvelutilanteessa	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2. ja/tai 3. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökohdaisen opiskelusuunnitelman oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.	Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla asiakaspalvelun ja myyntityön toteuttamisen työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä voidaan täydentää palaute- ja arviointikeskustelun avulla. Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja. Näytön ar-

	• myyntitapahtuman suunnitteleminen • työyhteisön jäsenenä toimiminen • työaikojen noudattaminen.		vosanasta päättävät opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja arviointikeskustelussa.
2.4.2 Kulttuurin soveltaminen käsityöhön, 15 osp Opiskelija osaa • toteuttaa tuotteen valmistuksen ja/tai rakentamisen töitä • noudattaa kestävän kehityksen toimintatapoja • käyttää perinteisiä työmenetelmiä • valita työmenetelmät, -välineet ja materiaalit toteutukseen • käyttää kulttuurista tietoa toteutukseen • noudattaa voimassa olevia säädöksiä ja määräyksiä • toimia yhteistyötä tehden • ottaa huomioon ammatin arvoperustan.	Opettaja ja/tai työpaikkaohjaaja seuraa opiskelijan oppimisen edistymistä ja antaa opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija saa oppimisen arviointia myös oppimiskokonaisuuksien; suunnittelutyön ja sen toteutuksen sekä työskentelyn dokumentoinnin valmistuttua palaute- ja arviointikeskusteluna. Oppimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia. Opiskelija arvioi työskentelyään sekä suunnittelemaansa ja valmistamia tuotteita suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointiperusteella. Oppimisen arvioinnin seurantakohteet: • tuotteen valmistuksen ja/tai rakentamiseen liittyvien töiden toteuttaminen • kestävän kehityksen toimintatapojen noudattaminen • perinteisten työmenetelmien käyttäminen • työmenetelmien, -välineiden ja materiaalien valitseminen toteutukseen • kulttuurisen tiedon käyttäminen toteutukseen • voimassa olevien säädösten ja määräysten noudattaminen • yhteistyössä toimiminen • ammatin arvoperustan huomioiminen.	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2. ja/tai 3. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökohallisen opiskelusuunnitelman oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.	Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla kulttuurin soveltamisen käsityöhön työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä voidaan täydentää palaute- ja arviointikeskustelun avulla. Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja. Näytön arvosanasta päättävät opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja arviointikeskustelussa.

2.4.3 Ohjaustoiminnan toteuttaminen, 15 osp Opiskelija osaa • suunnitella ja laatia tavoitteet ohjaukselle • ohjata ja neuvoa ammattityön tekemistä • arvioida ohjattavien työskentelyä • laatia työ- ja käyttöohjeita • laskea ohjauksesta muodostuvia kustannuksia • vastaanottaa palautetta toiminnasta • kehittää toimintaansa palautteen mukaan.	Opettaja ja/tai työpaikkaohjaaja seuraa opiskelijan oppimisen edistymistä ja antaa opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija saa oppimisen arviointia myös oppimiskokonaisuuksien; suunnittelutyön ja sen toteutuksen sekä työskentelyn dokumentoinnin valmistuttua palaute- ja arviointikeskusteluna. Oppimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia. Opiskelija arvioi työskentelyään sekä suunnittelemaansa ja valmistamia tuotteita suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointiperusteella. Oppimisen arvioinnin seurantakohteet: • ohjauksen tavoitteiden suunnitteleminen ja laatiminen • ammattityön tekemisen ohjaaminen ja neuvominen • ohjattavien työskentelyn arvioiminen • työ- ja käyttöohjeiden laatiminen • ohjauksesta muodostuvien kustannusten laatiminen • palautteen vastaanottaminen ja toiminnan kehittäminen sen mukaan • taloudellisesti ja kustannustehokkaasti toimiminen.	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2. ja/tai 3. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.	Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla ohjaustoiminnan toteuttamisen työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä voidaan täydentää palaute- ja arviointikeskustelun avulla. Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja. Näytön arvostuksesta päättävät opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja arviointikeskustelussa.
2.4.4 Palvelun tuotteistaminen, 15 osp Opiskelija osaa • tuotteistaa ammatillisesta osaamisestaan palvelun	Opettaja ja/tai työpaikkaohjaaja seuraa opiskelijan oppimisen edistymistä ja antaa opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija saa oppimisen arviointia myös oppimisko-	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2. ja/tai 3. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökoht-	Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen.

• arvioida ammatillisen osaamisen vahvuuksia • ideoida eri toimintamalleja • laskea tuotteen tai palvelun kokonaiskustannukset • kartoittaa ammattialansa palveluja tarjoavia tekijöitä • markkinoida palveluaan • ratkaista ongelmatilanteita • noudattaa tuotteistamisessa ammattialan kestävän kehityksen periaatteita • noudattaa tehtyjä sopimuksia, tuotevastuu- ja kuluttajansuojalainsäädäntöä • noudattaa työstä annettuja työturvallisuusohjeita.	konaisuuksien; suunnittelutyön ja sen toteutuksen sekä työskentelyn dokumentoinnin valmistuttua palaute- ja arviointikeskusteluna. Oppimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia. Opiskelija arvioi työskentelyään sekä suunnittelemaansa ja valmistamia tuotteita suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointin perusteella. Oppimisen arvioinnin seurantakohteet: • palvelun tuotteistaminen ja eri toimintamallien ideoiminen ammatillisesta osaamisestaan • tuotteen tai palvelun kokonaiskustannusten laskeminen • ammattialan palveluja tarjoavien tekijöiden kartoittaminen • palvelun markkinoiminen • ongelmatilanteiden ratkaiseminen • ammattialan kestävän kehityksen periaatteiden noudattaminen tuotteistamisessa • tehtyjen sopimusten, tuotevastuu- ja kuluttajansuojalainsäädännön noudattaminen • työstä annettujen työturvallisuusohjeiden noudattaminen • taloudellisesti ja kustannustehokkaasti toimiminen.	taisen opiskelusuunnitelman oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.	Opiskelija osoittaa osaamisensa ammat-tiosaamisen näytössä toimimalla palvelun tuotteistamisen työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä voidaan täydentää palaute- ja arviointikeskustelun avulla. Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja. Näytön arvosanasta päättävät opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja arviointikeskustelussa.
2.2.5 Sisustustyön tekeminen, 15 osp Opiskelija osaa • hahmottaa sisustustyön kohteen • ottaa huomioon kohteen tyylin, kulttuurin, käyttötarkoituksen ja asiakkaan asettamat vaatimukset • dokumentoida kohteen	Opettaja ja/tai työpaikkaohjaaja seuraa opiskelijan oppimisen edistymistä ja antaa opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija saa oppimisen arviointia myös oppimiskokonaisuuksien; suunnittelutyön ja sen toteutuksen sekä työskentelyn dokumentoinnin valmistuttua.	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2. ja/tai 3. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökoh-taisen opiskelusuunnitelman oppilaitoksessa	Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammat-tiosaamisen näytössä toimimalla sisustustyön tekemisen työtehtävissä. Työtä

• toteuttaa ammattialan sisustustöitä • käyttää sisustamisessa tarvittavia työmenetelmiä, -välineitä, koneita ja laitteita • suunnitella toteutettavaa sisustustyötä käyttäen esitystekniikoita tai mallintamista • käyttää työssään tila- ja rakennuspiirustuksia sekä muita suunnitelmia • tehdä sisustustöissä tarvittavia mitoituksia ja laskelmia sekä laskea kustannukset • tehdä yhteistyötä suunnittelijoiden ja eri alojen ammattilaisten kanssa • arvioida ajankäyttöä ja noudattaa aikatauluja.	tuttua palaute- ja arviointikeskusteluna. Oppimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia. Opiskelija arvioi työskentelyään sekä suunnittelemaansa ja valmistamia tuotteita suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointin perusteella. Oppimisen arvioinnin seurantakohteet: • sisustustyön kohteen hahmottaminen ja dokumentoiminen • tyylin, kulttuurin, käyttötarkoituksen ja asiakkaan asettamien vaatimusten huomioiminen • ammattialan sisustustöiden toteuttaminen • sisustamisessa tarvittavien työmenetelmien, -välineiden, koneiden ja laitteiden käyttäminen • toteutettavan sisustustyön suunnitteleminen käyttäen esitystekniikoita tai mallintamista • tila- ja rakennuspiirustuksien sekä muiden suunnitelmien käyttäminen työssä • sisustustöissä tarvittavien mitoituksien ja laskelmien tekeminen sekä kustannusten laskeminen • suunnittelijoiden ja eri alojen ammattilaisten kanssa yhteistyön tekeminen • ajankäytön arvioiminen ja aikataulujen noudattaminen. • taloudellisesti ja kustannustehokkaasti toimiminen	tai alan työtehtävissä toimimalla.	tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä voidaan täydentää palaute- ja arviointikeskustelun avulla. Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja. Näytön arvosanasta päättävät opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja arviointikeskustelussa.
2.4.7 Taidekäsityön tekeminen, 15 osp Opiskelija osaa	Opettaja ja/tai työpaikkaohjaaja seuraa opiskelijan oppimisen edistymistä ja antaa opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2. ja/tai 3. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti	Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen.

• käyttää itselleen sopivaa persoonallista työskentely- ja ilmaisutapaa • valmistaa taidekäsityötuotteita, pieniä tuotesarjoja tai tilataideteoksia • valita työhön materiaalit ja työtekniikat • laittaa työnsä esille tilaan, joka korostaa taiteellista ilmaisua tai esitellä työnsä julkisessa tilassa yleisölle • hyödyntää näyttelymahdollisuuksia • noudattaa taiteelliseen toimintaan liittyviä eettisiä periaatteita.	osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija saa oppimisen arviointia myös oppimiskokonaisuuksien; suunnittelutyön ja sen toteutuksen sekä työskentelyn dokumentoinnin valmistuttua palaute- ja arviointikeskusteluna. Oppimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia. Opiskelija arvioi työskentelyään sekä suunnittelemaansa ja valmistamia tuotteita suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointin perusteella. Oppimisen arvioinnin seurantakohteet: • taidekäsityötuotteiden, pienien tuotesarjojen tai tilataideteoksien valmistaminen • materiaalien ja työtekniikoiden valitseminen työhön • työn esitleminen julkisessa tilassa yleisölle • taiteelliseen toimintaan liittyvien eettisten periaatteiden noudattaminen.	opiskelijan henkilökoh- taisen opiskelusuun- nittelman oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.	Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla taidekäsityön tekemisen työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä voidaan täydentää palaute- ja arviointikeskustelun avulla. Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja. Näytön arvostuksesta päättävät opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja arviointikeskustelussa.
2.4.8 Tilaustyön valmistaminen, 15 osp Opiskelija osaa • neuvotella toimeksiantajan / tilaajan kanssa tilaustyön toteuttamisesta • suunnitella ammattialan tilaustyövalmistusta • organisoida ammattialan tilaustyövalmistusta • hinnoitella tilaustyön • aikatauluttaa tilaustyön • valmistaa ammattialan tilaustyön asiakkaalle • viimeistellä tilaustyön	Opettaja ja/tai työpaikkaohjaaja seuraa opiskelijan oppimisen edistymistä ja antaa opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija saa oppimisen arviointia myös oppimiskokonaisuuksien; suunnittelutyön ja sen toteutuksen sekä työskentelyn dokumentoinnin valmistuttua palaute- ja arviointikeskusteluna. Oppimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia. Opiskelija arvioi työskentelyään sekä suunnittelemaansa ja valmistamia tuotteita suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointin perusteella.	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2. ja/tai 3. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökoh- taisen opiskelusuun- nittelman oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.	Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla tilaustyön valmistamisen työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä

• noudattaa kestävän kehityksen periaatteita ammattityössä • noudattaa työn tekemisestä annettuja työturvallisuusohjeita.	Oppimisen arvioinnin seurantakohteet: • toimeksiantajan / tilaajan kanssa tilaustyön toteuttamisesta neuvottelemisen • tilaustyön hinnoittelu • tilaustyön aikatauluttaminen • ammattialan tilaustyön valmistaminen asiakkaalle • tilaustyön viimeisteleminen • kestävän kehityksen periaatteiden noudattaminen ammattityössä • työn tekemisestä annettujen työturvallisuusohjeiden noudattaminen • taloudellisesti ja kustannustehokkaasti toimiminen.		ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä voidaan täydentää palaute- ja arviointikeskustelun avulla. Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja. Näytön arvosanasta päättävät opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja arviointikeskustelussa.
2.4.9 Tuotekehitysprosessiin osallistuminen, 15 osp Opiskelija osaa • toimia tuotekehitysprojeektissa • suunnitella ja toteuttaa tuotekehitysprosessiin suunnitelmia • käyttää ammattialan tavan mukaisia suunnittelun ja valmistuksen työmenetelmiä, -välineitä ja materiaaleja • käyttää suunnitelmiin elinkaareltaan sopivia ammattialan työmenetelmiä, -välineitä ja materiaaleja • tehdä luonnoksia tai muita ammattialan tavan mukaisia dokumentteja havainnoistaan • ottaa huomioon väri-, muoto- tai tilasomittelun vaikutukset toteutuksessaan suunnitelmiaan • ratkaista suunnitelmien/ dokumenttien tekemisen ongelmatilanteita	Opettaja ja/tai työpaikkaohjaaja seuraa opiskelijan oppimisen edistymistä ja antaa opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija saa oppimisen arviointia myös oppimiskokonaisuuksien; suunnittelutyön ja sen toteutuksen sekä työskentelyn dokumentoinnin valmistua palaute- ja arviointikeskusteluna. Oppimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia. Opiskelija arvioi työskentelyään sekä suunnittelemaansa ja valmistamia tuotteita suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointiperusteella. Oppimisen arvioinnin seurantakohteet: • suunnitelmien toteuttaminen tuotekehitysprosessiin • ammattialan tavanmukaisten suunnittelun ja valmistuksen työmenetelmien, -välineiden ja materiaalien käyttäminen	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2. ja/tai 3. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökohdaisen opiskelusuunnitelman oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.	Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla tuotekehitysprosessiin osallistumisen työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä voidaan täydentää palaute- ja arviointikeskustelun avulla. Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja mah-

• luoda kontakteja eri alojen ammattilaisiin • toteuttaa suunnitelmia yhdessä eri alojen ammattilaisten kanssa • tehdä yhteistyötä eri alojen ammattilaisten kanssa • käyttää suunnitelmiaan/ tekemiään dokumentteja keskustelussa verkostokumppaneiden kanssa • arvioida omaa työtään ja työskentelyään • noudattaa aikatauluja ja annettuja ohjeita ja sopimuksia.	• luonnoksien tai muiden ammattialan tavanmukaisten dokumenttien tekeminen ja niiden ongelmatilanteiden ratkaiseminen • väri-, muoto- tai tilasommittelun vaikutusten huomioiminen suunnitelmien toteutuksessa • yhteistyön tekeminen ja suunnitelmien toteuttaminen yhdessä eri alojen ammattilaisten kanssa • suunnitelmien/ dokumenttien käyttäminen keskusteluissa verkostokumppaneiden kanssa • oman työn ja työskentelyn arvioiminen • aikataulujen, annettujen ohjeiden ja sopimuksien noudattaminen.		dollinen työelämän edustaja. Näytön arvosanasta päättävät opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja arviointikeskustelussa.
2.4.10 Tuotteen valmistaminen käsi-työnä, 15 osp Opiskelija osaa • suunnitella uniikki- tai piensarjatuotteen tuoteideaa tai tuotetta • valita tuotteen toteuttamistavan ja tuoteominaisuudet • käyttää toteuttamiseen soveltuvia työmenetelmiä, -välineitä ja työvälineitä • valita tuoteideaan soveltuvia materiaaleja • hankkia tietoa valmistusmenetelmistä ja materiaaleista • kehittää kädentaitoaan ja työskentelyään • kehittää toteuttamisen työmenetelmiä ja -vaiheita • kehittää valmistuksen työvälineitä • huoltaa työvälineitä • laskea kustannuksia	Opettaja ja/tai työpaikkaohjaaja seuraa opiskelijan oppimisen edistymistä ja antaa opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija saa oppimisen arviointia myös oppimiskokonaisuuksien; suunnittelutyön ja sen toteutuksen sekä työskentelyn dokumentoinnin valmistuttua palaute- ja arviointikeskusteluna. Oppimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia. Opiskelija arvioi työskentelyään sekä suunnittelemaansa ja valmistamia tuotteita suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointiperusteella. Oppimisen arvioinnin seurantakohteet: • uniikki- tai piensarjatuotteen tuoteidean tai tuotteen suunnitteleminen • tuotteen toteuttamistavan ja tuoteominaisuuksien valitseminen	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2. ja/tai 3. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökohdallisen opiskelusuunnitelman oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.	Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla tuotteen valmistaminen käsityönä työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä voidaan täydentää palaute- ja arviointikeskustelun avulla. Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja mah-

• valmistaa tuotteen • viimeistellä tuotteen • ottaa vastaan palautetta • käyttää työssään toimintakykyä ylläpitäviä työtapoja • noudattaa työssä annettuja työturvallisuusohjeita.	• tuoteideaan soveltuvien materiaalien valitseminen • tiedon hankkiminen valmistus-menetelmistä ja materiaaleista • kädentaitojen ja työskentelyn kehittäminen • toteuttamisen työmenetelmien ja -vaiheiden sekä työvälineiden kehittäminen • työvälineiden huoltaminen • kustannusten laskeminen • tuotteen valmistaminen • tuotteen viimeisteleminen • palautteen vastaanottaminen • toimintakykyä ylläpitävien työtapojen käyttäminen työssä • työssä annettujen työturvallisuus-ohjeiden noudattaminen • taloudellisesti ja kustannustehokkaasti toimiminen.		dollinen työelämän edustaja. Näytön arvosanasta päättävät opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja arviointikustelussa.
2.4.18 Paikallisesti tarjottava tutkinnon osa			
2.4.18.1 Puvustus, 15 osp Opiskelija osaa • toteuttaa puvustuksen asiakkaan produktion • käyttää ammattialan osaamista puvustuksen toteuttamisessa ○ tunnistaa pukeutumisen merkityksiä ja tyyliä erilaisissa kulttuureissa ○ käyttää ammattialansa materiaaleja ja tuotteita puvustamisessa • käyttää työssä esteettisiä tekijöitä • tehdä yhteistyötä • noudattaa aikatauluja	Opettaja ja/tai työpaikkaohjaaja seuraa opiskelijan oppimisen edistymistä ja antaa opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija saa oppimisen arviointia myös oppimiskokonaisuuksien; suunnittelutyön ja sen toteutuksen sekä työskentelyn dokumentoinnin valmistuttua palaute- ja arviointikeskusteluna. Oppimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia. Opiskelija arvioi työskentelyään sekä suunnittelemaan ja valmistamia tuotteita suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointin perusteella. Oppimisen arvioinnin seurantakohteet:	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2. ja/tai 3. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökohittaisen opiskelusuunnitelman oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.	Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla puvustuksen työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä voidaan täydentää palaute- ja arviointikeskustelun avulla.

• käyttää produktion käsikirjoitusta/ suunnitelmia toteutuksen lähtökoh- tana	• puvustuksen toteuttaminen asiakkaan pro- duktioon • ammattialan osaamisen käyttäminen pu- vustuksen toteuttamisessa ○ pukeutumisen merkityksien ja tyylien tunnistaminen erilaisissa kulttuureissa ○ ammattialansa materiaalien ja tuottei- den käyttäminen puvustamisessa • esteettisten tekijöiden käyttäminen työs- sään • yhteistyön tekeminen • aikataulujen noudattaminen • produktion käsikirjoituksen/ suunnitelmien käyttäminen toteutuksen lähtökohtana.		Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja mah- dollinen työelämän edustaja. Näytön ar- vosanasta päättävät opettaja/t ja mah- dollinen työelämän edustaja arviointikes- kustelussa.
2.4.18.2 Erityisryhmien ohjaustoi- minta, 15 osp Opiskelija osaa • suunnitella ja laatia ohjaustyölle ta- voitteet ryhmän mukaan (esim. kehi- tysvammaiset, lapset, nuoret, eläk- keellä olevat) • tukea, ohjata ja neuvoa harrastajia tavoitteelliseen työskentelyyn ja hy- vään laatuun • arvioida ohjattavien edistymistä ja antaa palautetta • laatia työ- ja käyttöohjeita kohderyh- män ja yksittäiset harrastajat huomi- oon ottaen • vastaanottaa palautetta toiminnas- taan • kehittää toimintaansa palautteen huomioon ottaen • ratkaista ongelmatilanteita.	Opettaja ja/tai työpaikkaohjaaja seuraa opiske- lijän oppimisen edistymistä ja antaa opiskeli- jalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiske- lijä saa oppimisen arviointia myös oppimisko- konaisuuksien; suunnittelutyön ja sen toteutuk- sen sekä työskentelyn dokumentoinnin valmis- tuttua palaute- ja arviointikeskusteluna. Oppi- misen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia. Opiskelija arvioi työskentelyään sekä suunnit- telemiaan ja valmistamiaan tuotteita suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointi- nin perusteella. Oppimisen arvioinnin seurantakohteet: • tavoitteiden suunnitteleminen ja laatiminen ohjaustyölle • harrastajien ohjaaminen tavoitteelliseen työskentelyyn ja hyvään laatuun • ohjattavien edistymisen arvioiminen ja pa- lautteen antaminen	Tutkinnon osa toteute- taan ja arvioidaan 2. ja/tai 3. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökoh- taisen opiskelusuunni- telman oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.	Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammat- tiosaamisen näytössä toimimalla erityis- ryhmien ohjaustoiminnan työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä am- mattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadit- tavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä voidaan täydentää palaute- ja arviointikeskustelun avulla. Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja mah- dollinen työelämän edustaja. Näytön ar-

	• työ- ja käyttöohjeiden laatiminen kohderyhmän ja yksittäiset harrastajat huomioon ottaen • palautteen vastaanottaminen ja toiminnan kehittäminen sen mukaan • ongelmatilanteiden ratkaiseminen.		vosanasta päättävät opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja arviointikeskustelussa.
2.4.18.3 Myyntituotteen valmistaminen, 15 osp Opiskelija osaa • tutkia ja luokitella käsi- ja taideteollisuusalan myymälän tuotteet käytön, materiaalin, tekniikan ja värien suhteen • selvittää myymälän asiakasryhmät ja eri tuotteiden menekin haastatteleamalla myymälän henkilökuntaa ja tutustumalla myymälän tilastoihin • kartoittaa, mitä tuotteita myymälästä asiakkaiden kyselyjen perusteella puuttuu • kohdentaa ideointiaan uusien asiakasryhmien saamiseksi • suunnitella, valmistaa ja viimeistellä myymälän valikoimaa monipuolistavan, laadukkaan tuotteen tai tuotesarjan • aikatauluttaa työnsä • hinnoitella tuotteet ottaen huomioon, että myymälä lisää tuotteen hintaan myynnistä aiheutuvat kustannukset • noudattaa kestävän kehityksen periaatteita ammattityössä • noudattaa työturvallisuusohjeita.	Opettaja ja/tai työpaikkaohjaaja seuraa opiskelijan oppimisen edistymistä ja antaa opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija saa oppimisen arviointia myös oppimiskokonaisuuksien; suunnittelutyön ja sen toteutuksen sekä työskentelyn dokumentoinnin valmistuttua palaute- ja arviointikeskusteluna. Oppimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia. Opiskelija arvioi työskentelyään sekä suunnittelemaansa ja valmistamia tuotteita suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointiperusteella. Oppimisen arvioinnin seurantakohteet: • käsi- ja taideteollisuusalan myymälän tuotteiden tutkiminen ja luokittelu käytön, materiaalin, tekniikan ja värien suhteen • myymälän asiakasryhmien ja eri tuotteiden menekin selvittäminen haastatteleamalla myymälän henkilökuntaa ja tutustumalla myymälän tilastoihin • myymälän valikoimaa monipuolistavan, laadukkaan tuotteen tai tuotesarjan suunnitteleminen, valmistaminen ja viimeisteleminen • tuotteiden hinnoittelu • kestävän kehityksen periaatteiden noudattaminen	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2. ja/tai 3. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökohdaisen opiskelusuunnitelman oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.	Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla myyntituotteen valmistamisen työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä voidaan täydentää palaute- ja arviointikeskustelun avulla. Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja. Näytön arvostanasta päättävät opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja arviointikeskustelussa.

	• aikataulujen ja työturvallisuusohjeiden noudattaminen ammattityössä • taloudellisesti ja kustannustehokkaasti toimiminen.		
2.4.18.4 Perinnetekstiilin valmistaminen, 15 osp Opiskelija osaa • etsiä tietoa tekstiilialan lähdeaineistosta ja soveltaa sitä tuotteen toteutukseen • suunnitella ja valmistaa tekstiiliperinteeseen kuuluvan tuotteen • valita materiaalit alkuperäisen tuotteen vaatimusten mukaisesti • käyttää ja soveltaa perinteisiä työmenetelmiä • laatia tekstiilirakenteet ja tehdä työohjeet sekä tallentaa ne työpaikan käyttöön • noudattaa kestävän kehityksen toimintatapoja • arvioida omaa työtään ja työskentelyään • noudattaa työturvallisuusohjeita • ottaa huomioon ammatin arvoperustan.	Opettaja ja/tai työpaikkaohjaaja seuraa opiskelijan oppimisen edistymistä ja antaa opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija saa oppimisen arviointia myös oppimiskokonaisuuksien; suunnittelutyön ja sen toteutuksen sekä työskentelyn dokumentoinnin valmistuttua palaute- ja arviointikeskusteluna. Oppimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia. Opiskelija arvioi työskentelyään sekä suunnittelemaansa ja valmistamia tuotteita suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointiperusteella. Oppimisen arvioinnin seurantakohteet: • tiedon etsiminen tekstiilialan lähdeaineistosta ja sen soveltaminen tuotteen toteutukseen • tekstiiliperinteeseen kuuluvan tuotteen suunnitteleminen ja valmistaminen • materiaalien valitseminen alkuperäisen tuotteen vaatimusten mukaisesti • perinteisten työmenetelmien käyttäminen ja soveltaminen • tekstiilirakenteiden laatiminen ja työohjeiden tekeminen sekä niiden tallentaminen työpaikan käyttöön • kestävän kehityksen toimintatapojen noudattaminen • oman työn ja työskentelyn arvioiminen • työturvallisuusohjeiden noudattaminen	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2. ja/tai 3. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökohdaisen opiskelusuunnitelman oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.	Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla perinnetekstiilin valmistamisen työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä voidaan täydentää palaute- ja arviointikeskustelun avulla. Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja. Näytön arvostanasta päättävät opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja arviointikeskustelussa.

	• ammatin arvoperustan huomioon ottaminen.		
2.4.18.5 Tietokoneavusteinen suunnittelu ja valmistus, 15 osp Opiskelija osaa • suunnitella ja valmistaa alan tuotesarjan valitulle kohderyhmälle / asiakkaalle • hankkia tietoa kohderyhmän / asiakkaan tarpeista ja erityispiirteistä • hyödyntää 3D-mallinnusohjelmia tuotteen suunnittelussa • laskea tuotteen valmistuskustannuksia ja tehdä hinnoittelulaskelmia • hyödyntää CNC-jyrsintää tai muita pikavalmistusmenetelmiä tuotteen valmistuksessa • käyttää sarjatyömenetelmiä tuotteen valmistuksessa • huomioida tuotteiden muotoilussa ja valmistuksessa työmenetelmien mahdollisuudet ja rajoitteet • huoltaa käytettäviä työvälineitä, koneita ja laitteita • organisoida ja aikatauluttaa sarjatyövalmistusta • neuvotella asiakkaan, tilaajan tai yhteistyökumppanin kanssa tuotteen suunnittelusta, kustannuksista ja valmistuksesta • työskennellä laadittujen sopimusten mukaisesti.	Opettaja ja/tai työpaikkaohjaaja seuraa opiskelijan oppimisen edistymistä ja antaa opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija saa oppimisen arviointia myös oppimiskokonaisuuksien; suunnittelutyön ja sen toteutuksen sekä työskentelyn dokumentoinnin valmistuttua palaute- ja arviointikeskusteluna. Oppimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia. Opiskelija arvioi työskentelyään sekä suunnittelemaansa ja valmistamia tuotteita suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointiperusteella. Oppimisen arvioinnin seurantakohteet: • alan tuotesarjan suunnitteleminen ja valmistaminen valitulle kohderyhmälle/ asiakkaalle • tiedon hankkiminen kohderyhmän / asiakkaan tarpeista ja erityispiirteistä • 3D-mallinnusohjelmien hyödyntäminen tuotteen suunnittelussa • tuotteen valmistuskustannuksien ja hinnoittelulaskelmien tekeminen • CNC-jyrsimen tai muiden pikavalmistusmenetelmien käyttäminen tuotteen valmistuksessa • sarjatyömenetelmien käyttäminen tuotteen valmistuksessa • käytettävien työvälineiden, koneiden ja laitteiden huoltaminen • sarjatyövalmistuksen organisoiminen ja aikatauluttaminen	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2. ja/tai 3. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökohdaisen opiskelusuunnitelman oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.	Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla tietokoneavusteisen suunnittelun ja valmistamisen työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä voidaan täydentää palaute- ja arviointikeskustelun avulla. Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja. Näytön arvosanasta päättävät opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja arviointikeskustelussa.

	- asiakkaan, tilaajan tai yhteistyökumppanin kanssa tuotteen suunnittelusta, kustannuksista ja valmistuksesta neuvottelemine - laadittujen sopimusten mukaisesti työskenteleminen - taloudellisesti ja kustannustehokkaasti toimiminen.		
4. Vapaasti valittavat tutkinnon osat ammatillisessa peruskoulutuksessa			
4.1 Ammattitaitoa syventäviä ja laajentavia ammatillisia tutkinnon osia			
4.1.1 Käsi- ja taideteollisuusalan syventävät erityistekniikat ja -materiaalit, 5 osp Opiskelija osaa - hankkia tietoa käytettävistä erityistekniikoista ja materiaaleista tai työmenetelmistä - tehdä materiaali-, rakenne- ja/tai tekniikkakokeiluja ja valita niistä tuotteisiin tai työprosessiin sopivat - käyttää suunnittelemaansa tuotteeseen ja/tai työprosessiin soveltuvaa erityistekniikkaa ja/tai -materiaalia - suunnitella ja valmistaa tuotteen tai piensarjan tai toteuttaa työ-prosessin valitsemallaan erikoistekniikalla ja/tai -materiaalilla.	Opettaja ja/tai työpaikkaohjaaja seuraa opiskelijan oppimisen edistymistä ja antaa opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija saa oppimisen arviointia myös oppimiskokonaisuuksien; suunnittelutyön ja sen toteutuksen sekä työskentelyn dokumentoinnin valmistuttua palaute- ja arviointikeskusteluna. Oppimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia. Opiskelija arvioi työskentelyään sekä suunnittelemaansa ja valmistamia tuotteita suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointiperusteella. Oppimisen arvioinnin seuranta-kohteet: - tiedon hankkiminen erityistekniikoista ja materiaaleista tai työmenetelmistä - materiaali-, rakenne- ja/tai tekniikkakokeilujen tekeminen ja niistä tuotteisiin tai työprosessiin sopivien valitseminen - tuotteeseen ja/tai työprosessiin soveltuvan erityistekniikan ja/tai -materiaalin valitseminen	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2. ja/tai 3. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.	Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla käsi- ja taideteollisuusalan erityistekniikoiden työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä voidaan täydentää palaute- ja arviointikeskustelun avulla. Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja. Näytön arvosanasta päättävät opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja arviointikeskustelussa.

	erikoistekniikalla ja/tai -materiaalilla tuotteen tai piensarjan suunnitteleminen ja valmistaminen.		
4.1.2 Käsi- ja taideteollisuusalan soveltavat erityistekniikat ja -materiaalit, 5 osp Opiskelija osaa - hankkia tietoa käytettävästä erityistekniikasta ja/tai materiaalista - tehdä materiaali-, rakenne- ja/tai tekniikkakokeiluja ja valita niistä tuotteisiin/työprosessiin sopivimmat - soveltaa käyttämäänsä erikoistekniikkaa tai -materiaalia tuotteen suunnittelussa ja valmistuksessa tai työprosessissa - kehittää kädentaitojaan ja työskentelyään - suunnitella tuotteen ja/tai piensarjan tai työprosessin - valmistaa käsityötuotteita ja/tai piensarjan tai toteuttaa valitun työprosessin.	Opettaja ja/tai työpaikkaohjaaja seuraa opiskelijan oppimisen edistymistä ja antaa opiskelijalle palautetta ohjauskeskusteluna tutkinnon osan toteutuksen ja työskentelyn ajan. Opiskelija saa oppimisen arviointia myös oppimiskokonaisuuksien; suunnittelutyön ja sen toteutuksen sekä työskentelyn dokumentoinnin valmistuttua palaute- ja arviointikeskusteluna. Oppimisen arviointiin voidaan käyttää myös muita arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia. Opiskelija arvioi työskentelyään sekä suunnittelemaansa ja valmistamia tuotteita suhteessa tavoitteisiin ja kehittää toimintaansa itsearviointiperusteella. Oppimisen arvioinnin seurantakohteet: - tiedon hankkiminen erityistekniikoista ja materiaaleista tai työmenetelmistä - materiaali-, rakenne- ja/tai tekniikkakokeilujen tekeminen ja niistä tuotteisiin tai työprosessiin sopivien valitseminen - tuotteeseen ja/tai työprosessiin soveltuvan erityistekniikan ja/tai -materiaalin valitseminen - kädentaitojen kehittäminen - tuotteen ja/tai piensarjan tai työprosessin suunnitteleminen - käsityötuotteiden ja/tai piensarjan valmistaminen tai työprosessin toteuttaminen.	Tutkinnon osa toteutetaan ja arvioidaan 2. ja/tai 3. opintovuoden aikana tai yksilöllisesti opiskelijan henkilökohdaisen opiskelusuunnitelman oppilaitoksessa tai alan työtehtävissä toimimalla.	Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla käsi- ja taideteollisuusalan erityistekniikoiden työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä voidaan täydentää palaute- ja arviointikeskustelun avulla. Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja. Näytön arvosanasta päättävät opettaja/t ja mahdollinen työelämän edustaja arviointikeskustelussa.